

ה' 5777
תשרי
תשע"ז
קובץ לחיזוק ההתקשרות

קובץ שמיני עצרת ושמחת תורה

יוצא לאור ע"י תלמידי ישיבת
"תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, ניו-יורק
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

בהכנת קובץ זה, הסתייענו רבות ברבנים החסידים:

הרב **מנחם מענדל** שי' **גורארי**; הרב **יוסף יצחק** שי' **גורביץ**; הרב **שלום** שי' **ג'ייקובסון**; הרב **שניאור זלמן** שי' **גרונר**; הרב **זושא** שי' **וולף**; הרב **מיכאל אהרן** שי' **זליגסון**; הרב **שרגא** שי' **זלמנוב**; הרב **יחיאל** שי' **קייגען**; הרב **יהודה ליב** שי' **שפירא**; הרב **אלקנה** שי' **שמוטקין**.

תודתנו החמה נתונה להם על שסייעו בחפץ לב ובמאור פנים, והעניקו לנו מזכרונותיהם, רשימותיהם ואוצרותיהם.

פתח דבר

אחינו תלמידי התמימים,
שלום וברכה!

לקראת ימי שמיני-עצרת ושמחת-תורה, ובהמשך לקבצים שהופיעו לאחרונה ונתקבלו בשמחה, מוגש קובץ זה (ה-עב) לחיזוק ההתקשרות, לפני קהל תלמידי התמימים ואנ"ש, שנקהלו ובאו לחסות בצלא דמהימנותא בחודש השביעי, המושבע והמשיבע, בחצרות הקודש של נשיא-דורנו, הוד כ"ק אדוננו מורנו ורבינו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ימי שמחת-תורה, הינם ימי גילויים נפלאים מכ"ק אדמו"ר אל החסידים, ומאידך גיסא – אלו ימים של התגלות אהבת החסידים אל הרבי. כך, את הניגון "הרבי שליט"א" וכיו"ב ניגנו בימים אלו, וזכינו שהרבי עודדם בעידודים נפלאים ביותר. ידוע גם, אשר מרגלא בפומיהו חסידים שהרבי הוא ה'אושפיזין' של יום שמחת-תורה.

נמצאים אנו בימים של חושך, העלם והסתר. בזמן בו אמנם חשים אנו מדי יום ביזמו אשר "הוא בחיים", נאכמער לעבעדיקער, נאכמער שטארקער און נאכמער אקטיוו; אולם לאידך, כלה קייץ עובר חורף ועדיין לא נושענו, ואין אנו יכולים לראות את פני אבינו רוענו ולחזות בזיו קדשו. ואם בכל ימות השנה הדברים אמורים, על-אחת-כמה-וכמה, בהגיע הימים הנעלים של שמיני-עצרת ושמחת-תורה, בהם זכינו לראות מלך בתפארתו, ובגילויים הנעלים ביותר, שהרימו את כולם כמה וכמה טפחים מעל הקרקע.

בכדי לעורר בנפשנו פנימה את גילויי ימים נעלים אלו; לחזק את הידיעה שביום זה מרעיף עלינו הרבי אף עתה את שפע הגילויים ולהתעורר בגעועים לימי הזוך, תוך תקווה אמונה וחפץ עז לזכות תומי' לראות את מלכנו בתפארת עוזו, מוגשים בקובץ זה תיאורים מימי ורגעי שמחת-תורה אצל אבינו רוענו.

בקובץ שלפנינו:

א. "דבר מלכות" – התועדות שמחת-תורה תשכ"ו.

ב. "או"ם הקפות" – סקירה מקיפה וראשונה מסוגה על הנוהג המיוחד לפיו הגיעה מדי שנה בליל שמחת-תורה משלחת של אנשי השגרירות וגורמים בכירים בממשל הישראלי

7705, זכו לשוחח עם הרבי ולקבל 'הקפה' מיוחדת. הסקירה נערכה על-פי ראיונות שביצענו עם חסידים שהיו קשורים לענין, ועל-פי ראיונות שנתנו אנשים שונים שהיו חברים במשלחות לחברת "JEM".

ג. "הקפות בחודש חשוון" – סיפורו השמימי של שמחת-תורה תשל"ז והמאורעות שנלוו לו.

ד. "ילכו מחיל אל חיל" – סקירה מקיפה על ה'תהלוכות' בהן צועדים החסידים מדי חג משלושת הרגלים בכדי לשמח יהודים במקומות מרוחקים ולהביא אליהם את אור החסידות, והיחס המיוחד לו זכו ה'תהלוכות' מעם רבינו. הסקירה מבוססת בחלקה הגדול על כתבה שפורסמה במגזין "א חסידישער דערהער".

ה. "אתה בחרתנו" – התוועדות מרוממת עם הרב אלימלך צויבל שי', משפיע ישיבת ליובאוויטש במוריסטאון, וחבר 'ועד רבני ליובאוויטש הכללי'.

הננו מלאים תקוה וביטחון, אשר במהרה ממש נזכה להתראות עם אבינו רוענו כ"ק רבינו נשיאנו, ויגאל אותנו מהגלות המר ויקהילנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש – "קהל גדול ישובו הנה", ועוד בימי שמחת-תורה אלו נזכה לראות מלך ביופיו, בעבודת הקודש של רבינו נשיאנו, מתוך שמחה הכי מלאה, און "א ניגון הכי שמח", בריקוד ההקפות האינסופי, בגאולה האמתית והשלימה.

גוט יום טוב! גוט יום טוב! גוט יום טוב!

ועד תלמידי התמימים העולמי

זמן שמחתנו תשע"ז

ברוקלין נ.י.

דבר מלכות

התוועדות שמחת תורה תשכ"ו

א תורה איד

דובר כמה פעמים שמציאותו של יהודי צריכה להיות - תורה, "א תורה איד" [יהודי של תורה], וכך צריך להיות לא רק בשמחת תורה, אלא גם במשך כל השנה כולה.

"תורה איד" פירושו - שנוסף לכך שהוא לומד תורה, הנה גם התורה מלמדת אותו (כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שיכולה להיות מציאות שיהודי לומד תורה, אבל התורה אינה מלמדת אותו, כך, שמציאותו נשאת מחוץ לתורה רח"ל), ועד שמציאותו נעשית מציאות תורנית, היינו, שה"הנחות" שלו הם על-פי התורה (ובודאי לא היפך התורה ח"ו), ועל אחת כמה וכמה שהמעשה דיבור ומחשבה שלו (החל מענין המעשה, כמאמר רז"ל "המעשה הוא העיקר") הם על-פי התורה.

דוגמא לדבר - "אן ארץ ישראל" דייקער איד" [יהודי ארץ ישראל]: גם יהודי שקרא ולמד הרבה אודות ארץ ישראל, ויודע פרטי הענינים הקשורים עם ארץ ישראל, ועד שביכלתו לשרטט מפה מכל ארץ ישראל לגבולותיה, ולכתוב אודותה שו"ת וחיבור שלם המכוון לאמיתת הדברים - הנה כל זמן ששייכותו לארץ ישראל היא רק מצד ידיעה והציוור בשכלו, על יסוד הקריאה והלימוד בספרים, אבל הוא בעצמו לא היה מעולם בארץ ישראל, אלא הוא בחוץ לארץ, אי אפשר לקרותו "יהודי ארץ ישראל".

יתירה מזה: גם אם היה בעצמו בארץ ישראל, אבל רק כדי שיוכל לבוא ולספר שהיה שם - עדיין לא יוכל להקרא "יהודי ארץ ישראל". התואר "יהודי ארץ ישראל" שייך רק אצל מי שנמצא וחי בארץ ישראל משך זמן באופן של קביעות.

ועל-דרך-זה בנוגע לתואר "תורה איד" - שהרי המציאות האמיתית של איש ישראל היא התורה: לא די בכך שיועד אודות מציאות התורה, שיש בה ריבוי דינים וסברות כו', ולא די בכך שמתייגע בלימוד התורה עד שנעשה בקי בתורה, "יגעת ומצאת" - שהרי עדיין יכול להיות שמציאותו היא מחוץ לתורה (ואפילו היפך התורה ח"ו), כמו בן חוץ לארץ שלומד ויודע אודות ארץ ישראל; הלימוד והידיעה הם ענין טפל, ואילו הנקודה העיקרית היא - שכל מציאותו (לא רק מחצה על מחצה או אפילו רובו) נעשית מציאות תורנית.

עדיף להביט פנימה

ענין זה מודגש גם בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתוועדות דסוכות בשנת תרצ"ו - לפני שלושים שנה, וזהו תוכן הדברים:

כיום מתאוננים שעניני עבודה אינם פועלים. פעם היה פועל כל דבר - לימוד התורה, תפלה, התוועדות וכיוצא בזה, ואילו כיום - אין זה פועל.

(כ"ק אדמו"ר הפסיק ואמר:) לפני שלושים שנה היו עוד מתאוננים על זה, ואילו היום, הפסיקו אפילו התאונן... ולכאורה: כיון שעסוקים במשך כמה וכמה שעות בעניני תורה וקדושה, ובודאי יש ביניהם גם מספר שעות שבהם עוסקים בעבודת התפלה - למה אין זה פועל?!

וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהסיבה לכך היא - כיון שהעצם שלו אינו מונח בזה ("ער - איז ניטאָ אין דעם").

הוסיף לבאר על-פי משל - מגביר טוב לב שמשאל את בגדיו לעני שעורך חתונה, כך, שבחתונה משתתפים רק בגדיו, אבל הוא בעצמו נשאר בחדרו ובעסקיו.

ודוגמתו בנמשל - ש"משאלים" את המוח והלב כו' לעניני תורה ועבודה, אבל הוא בעצמו אינו מונח בזה, בה בשעה שלאמיתתו של דבר היה ראוי להיות להיפך - שהעצם ("האני") יהיה מונח בעניני תורה ועבודה, והחיצוניות במקום אחר.

ובהמשך לזה הוסיף וסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר (ומזה רואים עד כמה נוגע הענין), שבהיותו נער היתה אצלו רגילות להביט בחלון, ומחנכו הרשב"ץ היה מדריך אותו לשנות רגילות זו,

וכפי שמוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר ומבהיר: אף כי מה היו יכולים כבר לראות בליובאוויטש בעד החלון... ואמרו לו: במקום להיות בפנים ולהביט החוצה - מוטב לצאת החוצה ולהביט דרך החלון פנימה! עד כאן דברי הרב.

ולכאורה אינו מובן: כאשר מביטים החוצה - נמצאים על-כל-פנים בפנים, ואילו כשמביטים פנימה - נמצאים בחוץ, ואם-כן, מדוע מוטב להביט פנימה מן החוץ?!

אך הענין הוא - שהעובדה שנמצאים בפנים (כשמביטים החוצה) אינה אלא בחיצוניות, מצד ה"לבושים", כפי ש"האדם יראה לעינים" אבל מצד פנימיות הרצון - הרי הוא נמצא במקום שאליו מביט מתוך השתוקקות להיות שם.

ולכן, יש צורך לפעול שתהיה ההבטה פנימה יותר מאשר שתהיה החיצוניות בפנים, ועל-דרך מה שכתב הרמב"ם ש"דעות רעות... קשים מאותן שיש בהן מעשה", ולכן, אם אי אפשר לפעול שתהיה ההבטה פנימה אלא על-ידי היציאה החוצה לשעה קלה, הרי זה מותר וכדאי כו'.

ההכנה לתפילה נחוצה גם ללימוד לתורה

וזהו גם מה שקודם התפלה צריך להתבונן בגדלות האיל ושפלות האדם - כפסק דין הרמ"א בנוגע לכל תפלה בכל יום (לא רק בחודש אלול, שאז ממעטים בלימוד התורה ומוסיפים בתפלה ותחנונים).

לכאורה אינו מובן: בשלמא ההתבוננות בגדלות האיל - הרי זו "מצוה רמה ונשאה כו" (כמו שכתב רבינו הזקן), אבל ההתבוננות בשפלות האדם - אין בה מצוה כלל. ואם-כן, למה להתבונן בשפלות האדם - חבל על הזמן; מוטב להמשיך להתבונן בגדלות האיל?

אך הענין הוא - שההתבוננות בשפלות האדם היא כמו היציאה לחוץ כדי להביט פנימה, כנ"ל. וזוהי ההכנה הראויה לעבודת התפלה באופן שתפעל פעולתה - לא רק בנוגע ל"רפאנו" וכיוצא בזה, אלא גם בנוגע ל"חננו מאתך חכמה בינה ודעת":

הענין דחכמה בינה ודעת תלוי לכאורה ביגיעה בהלימוד - שכאשר "יגעת", אזי "מצאת"; ומה שייך זה לענין ההתבוננות בתפלה?

אך הענין הוא - שהיגיעה בתורה היא בשביל ההבנה וההשגה; אבל כדי שיהיה "פתח לבי בתורתך", ועד שכל מציאותו תהיה תורה, "א תורה איד" הרי זה עלידי ההתבוננות קודם התפלה (בגדלות האיל וגם) בשפלות האדם, "ונפשי כעפר לכל תהיה".

להיות "רגליים" לתורה

וזהו כללות הענין דשמחת תורה - כידוע הפתגם בנוגע לריקודים דשמחת תורה, שיהודי נעשה בבחינת רגלים לתורה, וזוהי כל מציאותו, כל אבריו, לבו וראשו, כך, שאין לו "הנחות" ו"הרגשים" משלו, כי אם "הנחות" ו"הרגשים" עליפי התורה, ורק בגלל שצריך לילך ולפעול במקום גשמי יש צורך ברגלים גשמיים כו', אבל לולי זאת, כל מציאותו אינה אלא תורה - "א תורה איד".

ובסגנון המשל האמור לעיל - שאין זה באופן ששולח את הלבושים שלו אל החתונה, ואילו פנימיות נפשו נמצאת במקום אחר, אלא הוא בעצמו נמצא בהחתונה, וסוף-כל-סוף יהיו גם הלבושים שלו בהחתונה.

ובאופן כזה נשלמת הכוונה העליונה - שיהיה "א תורה איד" ו"א מצוה איד", ומתוך שמחה וטוב לבב, כיון שענין זה נמשך משמחת תורה.

או"ם, אתה הראת

בכירי משלחות ישראליות באו"ם, במחלקת הביטחון ובקונסוליה הישראלית, הסתופפו יחד עם אלפי החסידים בליל שמחת-תורה ב770, וזכו לקירובים נדירים ולבביים מהרבי - רשימה בלעדית ומקיפה על המעורבות העמוקה של נשיא הדור בכל פרטי מצבה הגשמי והרוחני של ארץ-הקודש

פעמים אל הרבי, אך לרובם הייתה זו ההזדמנות הראשונה בה זכו להתראות עם הרבי ולהשתתף ב'הקפות' מלאות השמחה והחיות שבליובאוויטש.

נוהג זה החל כבר בראשית שנות ה"כ"ף, ועם השנים לבש אופי מאורגן יותר, מספר משתתפי המשלחת הלך וגדל, וחלקם אף צירפו אליהם את בניהם ובני ביתם.

לרוב, נהגו חברי המשלחת להגיע ל770 בעיצומה של התוועדות ליל

בין אלפי החסידים שהסתופפו ב770 בליל שמחת תורה, בלטה עד מאד נוכחותה של קבוצת אישיציבור ישראלים שבאו לשהות במחיצת הרבי באותן שעות יקרות מפז.

היו אלו חברי המשלחות הישראליות שנשלחו לארצות הברית מטעם השגרירות, הקונסוליה, מחלקת הביטחון ומחלקות ישראליות נוספות. לחלקם הייתה זיקה מוקדמת לליובאוויטש, ובמהלך השנה היו מגיעים מספר

חברי המשלחת נכנסים ל770. לעתים
היו מקדימים את הרבי, פעמים נכנסו
אחריו, ואירע אף שנכנסו לבית הכנסת
יחד עם הרבי. מעל בימת התפילה,
עליה עמד הרבי במהלך ה'הקפות'
שבהן לא רקד, קיבל את פני כל אחד
מחברי המשלחת בלחיצת יד ובאמירת
"שלום עליכם" במאור פנים.

עם כל אחד מאנשי המשלחת החליף
הרבי מספר מילים. לעתים, הייתה
השיחה מתמשכת לכדי דקות ספורות,
ופעמים נדירות התארכה השיחה
עד קרוב לשעה (!). בדרך כלל, נסבו
השיחות אודות המצב בארץ הקודש
כשהרבי מתעניין בכל פרט ופרט,
מייעץ ומורה דרך כיצד לנהוג, ובד בבד
מתעניין במצבם האישי הגשמי והרוחני.
בזמן זה הייתה מתנהלת מכירת
ה'הקפות' ואמירת פסוקי "אתה הראת"

שמחת תורה [למעט מספר שנים
בהן באו ישירות ל'הקפות']. שם,
היו מתיישבים בצדה של בימת
ההתוועדות ומאזינים לדבריו של
הרבי. לעתים, היה הרבי מסמן להם בין
השיחות לומר 'לחיים' על כוסית יין.

עם סיום ההתוועדות כשעה קודם
מעמד ה'הקפות', בעת שאנשי 'ועד
המסדר' היו מסדרים את ה'זאל' הגדול
באופן הראוי, היו חברי המשלחת
יוצאים להתוועדות 'קבלת פנים' קצרה
שהייתה מתקיימת בביתו של הרב
גרשון בער יעקבסון ע"ה, עורך העיתון
"אלגמיינער זשורנאל". משנת תשל"ה
ואילך, הייתה ההתוועדות מתקיימת
בביתו של מזכיר הרבי הרב **ירחמיאל
בנימין קליין** ע"ה.

לקראת השעה אחת בלילה, היו

מדיניות שקטה

התיעוד הראשוני בו נזכרת ביקור המשלחת הישראלית, הוא ביומנו של הרב שלום דובער וולף ע"ה, מתשרי תשכ"ד. באותה שנה הסתיימו ה'הקפות' בליל שמחת-תורה בשעה 3:55 לפנות בוקר, ולפני ה'הקפה' השניה שוחח הרבי עם אנשי הקונסוליה הישראלית.

בשנת תשכ"ה, בלטו בין משתתפי המשלחת סגן יו"ר הכנסת, מר ישראל ישעיהו שרעבי, והקונסול הישראלי מר חיים זוהר. הם השתתפו בקניית אחד הפסוקים, ולאחר מכן כיבדו הרבי באמירת פסוק וב'הקפה'. ה'הקפות' באותה השנה נערכו בקיצור, מעט יותר משעה.

הקשר של מר חיים זוהר עם הרבי הלך והתהדק. במשך שנות כהונתו היה מגיע בקביעות למעמד ה'הקפות' וזכה לשוחח עם הרבי מספר פעמים. באותן שנים שררה מחלוקת גדולה אודות דרך הפעולה בנוגע ליהודי רוסיה שהיו במיצר. היו שגרסו כי יש לערוך הפגנות המוניות כנגד השלטון הרוסי, אך הרבי התנגד לכך מאד. חלק גדול מדברי הרבי עם מר זוהר נסבו על הדרך הנכונה אותה גרס הרבי, לפעול במדיניות שקטה בנושא.

נוסף על-כך, באופן קבוע מדי שנה, היה הרב חזקוני מצלצל אליו כחודש ימים קודם חג הפסח, ומבקש ממנו שיסדיר אישור מחברת התעופה 'אל-על' לחסיד שיטוס לארץ וייקח חבילת מצות על ברכיו, ולא בתא המטען, בכדי שלא יישרו.

מר זוהר אף זכה להיות המארגן של

עלידי גבאי בית הכנסת, כשבפעמים בהן האריך הרבי בשיחה, היה הקהל מסיים את אמירת כל הפסוקים פעמיים, והמתין לרבי בכדי להתחיל את הפעם השלישית.

הרבי הורה לגבאים לכבד את חברי המשלחת באמירת פסוקי "אתה הראת לדעת", ופעמים אף רכש בעבורם את הפסוקים. במהלך ה'הקפות', בדרך-כלל ב'הקפה' השניה או השלישית, כובדו אנשי המשלחת, בהוראת הרבי, בנשיאת ספרי-התורה [יחד עם אורחים נוספים, ולא כ'הקפה' מיוחדת להם]. הרבי היה מביט עליהם במבט מיוחד בעת ה'הקפה'.

החל משנות ה'למ"ד, היו מנגנים בעת ה'הקפה' של חברי המשלחת את הניגון "עוצו עצה ותופר", שלווה בעידודים נמרצים מהרבי.

בסיום ה'הקפות', בשעות הקטנות של הלילה, היו חברי המשלחת עולים שוב אל הבימה וזוכים ללחץ שוב את ידו הק' של הרבי. על פניו הק' של הרבי היה חיוך רחב, שליווה את המשלחת בצאתה מסוף 770 לעבר בתיהם.

רושם בל יימחה הותיר המפגש המרומם עם הרבי בלבו של כל אחד ממשתתפי המשלחת ובני ביתו. רבים מהם המשיכו לשמור על קשר חם ורציף עם הרבי, חלקם הגיעו פעמים נוספות במשך השנה להתוועדויות של הרבי, וכמה מהם אף זכו ונכנסו ליחידות. באמצעות אנשי המשלחת העביר הרבי מסרים ושליחויות שונות שנגעו לשלומם ולבטחונם של עם ישראל בארץ-הקודש.

פגישת נשיא המדינה שז"ר, שכידוע, לוותה בביקורת על כך ששז"ר נוסע אל הרבי ולא להיפך. מר זוהר עמד על דעתו כי על שז"ר להגיע אל הרבי, והוא התלווה אליו ונכח במחצית השעה הראשונה של הביקור. הביקור התקיים במוצאי שבת, וביום שני בבוקר, כשהגיע למשרדו, הבחין במכתב תודה שזכה לקבל מהרבי, על ארגון הפגישה.

אוהבי השם הם אוהבי ישראל

בשנת תשכ"ט, הגיעה משלחת גדולה ל770. המשלחת נכחה כבר בעת ההתוועדות, שהסתיימה בשעה 12:30 לערך. במכירת הפסוקים וההקפות, רכשו אנשי המשלחת שלושה פסוקים ("ה' עוז", "ויהיו נא", "ויהי בנסוע") וכיבדו בהם את הרבי. לאחר שהרבי גמר את אמירת הפסוקים, אמר למר זוהר, שעוד היה בתפקידו כקונסול: "איתא במדרש, מי הם שונאי השם ואוהבי השם, אלו שהם שונאי ישראל ואוהבי ישראל". על הפסוק "ויהיו נא" אמר הרבי: "באם יהיו הדברים "לרצון לפני אדון כל", אזי ממילא יהיו לרצון גם ביוֹאֵן. [באו"ם]. שגריר ישראל באו"ם, מר יוסף תקוע, שאל את הרבי האם צריכים עוד פעם "עוצו עצה ותופר"? הרבי השיב כי באם יהיה "לרצון לפני אדון כל" אזי לא יהיה צורך ב"עוצו עצה ותופר".

הרבי קנה את כל שאר הפסוקים עד "כי מציון" וכיבד את כל חברי המשלחת וגם את ילדיהם באמירת פסוק.

שלושה ימים לאחר שמחת־תורה, ביום שישי כ"ו תשרי, התעניין הרבי אודות התרשמות ותגובות אנשי

המשלחת. בדיווח שנמסר לרבי נאמר כי אנשי המשלחת שאלו את הרב גרשון בער יעקבסון אודות דברי הרבי עמהם על כך שצריכים לדעת שאין אנו בגלות ובאופן כזה צריכים לדבר וכו', כיצד יכולים הם להביא הדברים לפועל? הרב יעקבסון ענה להם שיכולים הם לשאול על כך את הרבי שהרי הרבי הוא 'פְּרָאָקְטִישְׁעֶר איד' [יהודי מעשין], כל מה שמדבר נוגע לפועל, ואם אינם מבינים את כוונתו שישאלוהו. אחד מחברי המשלחת אמר שהיה רוצה שהרבי יהיה במקומו, והרבי הגיב על כך: "וּוֹאָס מיינסט ער, אַז איך זאָל איבערנעמען אַלע זיינע צרות?" [מה הוא חושב, שאקח על עצמי את כל הצרות שלך].

כן נמסר לרבי, כי שר המשפטים מר שמואל תמיר, שנכח אף הוא בשעת ההתוועדות וההקפות, דיבר על מה שדובר בהתוועדות שבכל רגע מתחדשת הבריאה וממילא מצטווים ומקבלים כחות וחיות מחדש בכל עת, ושאל איך זה בנוגע לפועל? הרבי הגיב בפליאה על כך שתפס דברים אלה ואמר: "דאָס האָט ער מסתמא אינגאַנצן ניט פאַרשטאַנען" [ענין זה הוא מסתמא לגמרי לא הבין].

הקונסול מר זוהר שלח דו"ח לארץ מהביקור אצל הרבי, ובו סיפר על הביקור אצל הרבי, קניית הפסוקים וכו', וחזר על פירוש הפסוקים ששמע מהרבי. אלא שטעה והחליף בין הפסוקים שקנו הם לפסוקים שקנה הרבי, וכן טעה בפירוש הפסוק "ויהיו נא", ולא תפס את דברי הרבי שבאם יהיו הדיבורים שלהם באו"ם "לרצון לפני אדון כל", ממילא יהיו לרצון גם לשאר האומות. הרבי

ימלוך לעולם ועד". לאחר מכן העניק לו הרבי פרוסת 'לעקאח' ואמר לו "יישר כח גדול! לא ידעתי אם תצליח, לכן נתתי לך פסוק קל".

מר כספי כובד ב'הקפה' עם אחד מספרי התורה, ולאחר מספר דקות הציע הרבי שחנן יצטרף לאביו. בסיום ה'הקפה' עלו שוב לבימת הרבי וקיבלו "יישר כח" ומר כספי קיבל כוסית "לחיים" מהרבי.

שאלה שנשאלת בכל יום

בשנת תשל"א, שוב הגיעו מר כספי ובנו עם קבוצה רחבה יותר, של עשרים פקידים, שכללה את מר אהרן בקר, חבר המשלחת הישראלית לאו"ם, וחבר הכנסת מר יוסף שופמן. מיד בפתח השיחה עם מר בקר שאל הרבי "האם אתה הוא אהרון בקר שהיה מזכ"ל ההסתדרות?". מר בקר הופתע מן השאלה, שכן מעולם לא פגש את הרבי בעבר. בהמשך השיחה דרש ממנו

הרבי כמה פעמים להבטיח שירושלים לעולם לא תימסר לערבים, מר בקר טען כי איש בישראל אינו חושב על החזרת העיר העתיקה, אך הרבי, כאילו לא שמע את דבריו, והמשיך: "אפילו לא לתת זכויות אַקסְטְרִיטורִיאליות [מחוץ לתחום שיפוט של מדינה] לנוצרים ולמוסלמים". הרבי הביט בעיניו של מר בקר וביקש ממנו לחזור שלושה פעמים על כך שירושלים לא תחולק לעולם...

מר בקר שאל את הרבי "מתי יהיה לנו הכבוד לקבל את פניך בישראל, בירושלים?". הרבי לא השיב מיד אלא רק חייך. לאחר שהוא חזר על שאלתו ענה לו הרבי בחיוך: "זוהי שאלה שהוא [הרבי ביטא את שמו הק'...] שואל אותי כל יום!... מר בקר לא הרפה והמשיך: "אבל אם החלטתך כה נחושה שכל ירושלים צריכה להישאר בידנו, מדוע אינך בא?". הרבי הביט בו שוב וענה: "אילו הייתה זו הבעיה היחידה אני מבטיח לך שלא הייתה אז כל מניעה".

מר בקר מסר לרבי דרישת שלום משז"ר, ואמר כי אילו שז"ר היה יודע שהוא מבלה את ליל שמחת תורה במחיצת הרבי, היה חוקר אותו במשך שעות על כל פרט קטן. הוא הבטיח כי כאשר יחזור לארץ ימסור לו דו"ח מכל המאורעות.

מר בקר העלה הצעה לקבוע נוסח תפילה אחיד לכל היהודים, ספרדים ואשכנזים. הרבי דחה את הרעיון באומרו כי מוטב יהיה אם תהליך מיזוג הגלויות יתפתח בהליכים טבעיים. כמו כן שוחח מר בקר עם הרבי על האורתודוקסים, הרפורמים והקונסרבטיבים וציין כי

עולם אחר לגמרי

כשבועיים לאחר שמחת תורה, בו' חשון תשל"א, הגיעה 770 משלחת דיפלומטים ישראלים בראשות מר אהרן בקר, ונכנסה ל'יחידות' שהחלה בשעה 8:30 והסתיימה 2:40 לפנות בוקר (למעלה משש שעות!). מר בקר יצא מה'יחידות' כשהוא שרוי בהתפעלות אדירה ובין דבריו התבטא אודות הרבי: "ער איז אין אנאנדער עולם" [הוא שרוי בעולם אחר לגמרי].

בריאות איתנה

מר צבי כספי ובנו חנן המשיכו לשמור על קשר חם עם בית חיינו, וכעבור למעלה ממחצית השנה, בחודש סיון תשל"ב, לקראת שובם ארצה, זכו להכנס ל'יחידות'. במהלך היחידות' שאל הרבי את חנן על ההכנות לברי'המצוה שלו, על פרשת השבוע שלו - פרשת שמות, ולאחר מכן, בסיום היחידות, לחץ את ידו ואמר לו: "ברכה והצלחה. זיי געזונט און שטאַרק". חנן, שידע אך מעט אידיש, לא הבין את סיום הברכה ושאל את אביו מדוע הוא מקבל ברכה לבריאות מהרבי כשאינו חולה. הרבי השיב בעברית צחה "אני מברך אותך בבריאות איתנה" - ברכה שחנן זכה לראות בקיומה כעבור ארבעים שנה, לאחר בעיה רפואית שהביאה אותו לידי שיתוק רח"ל, והחלים ממנה לגמרי, ת"ל.

הבחין כיצד מתפללים יהודים משלושת הפלגים. הוא הוסיף ואמר לרבי, כי על-אף שדרכי הרפורמים והקונסרבטיבים אינם מוצאות חן בעיניו, אך יש לומר עליהם כדברי רבי לוי יצחק מברדיצ'וב: "אם לא כך - היה גרוע עוד יותר". הרבי השיב כי הוא מתנגד לפשרות, מאחר שפשרות - משמעותן שקר. אם אומרים שבמקום להתפלל חמש שעות ביום כיפור מתפללים שעתיים בלבד מאחר שהם חלשים - ניחא, אך לבוא ולומר שגילו סוג חדש של יהדות שאינו מצריך להתפלל חמש שעות, זהו זיוף, ולכך הוא מתנגד.

לקראת סיום השיחה סיפר מר בקר על ה'הקפות' שהיו נערכות בתל'אביב בבית המשורר חיים נחמן ביאליק. הרבי העיר שלביאליק היה 'הרגש' לדברים כאלה.

לאחר מכן שוחח הרבי עם מר יוסף שופמן ובקשו למסור למר מנחם בגין

"מיהו יהודי" ובקשו למסור לו להמשיך
לומר את דברו ולבקר את הממשלה.

אחרי ה'הקפה' הראשונה אמרו כל
חברי המשלחת 'לחיים' והרבי ציוה
לכבדם ב'הקפה'. הרבי קנה פסוק עבור
כל אחד מהנציגים והם קנו פסוק עבור
הרבי. הפעם, זכה הילד חנן כספי בפסוק
"יהי כבוד ה' לעולם, ישמח ה' במעשיו",

"ישר כח" על התפטרותו מן הממשלה
בעקבות החלטתה לאשר את תוכנית
רוג'רס [תוכנית שלום בין ישראל
למצרים וירדן]. הרבי הוסיף כי אל
למר בגין להצטער על מעשהו, מאחר
שבעקבות התפטרותו נוקטת ישראל
בעמדה נוקשה ואיתנה יותר, כמויכן
שיבח הרבי את נאומו של מר בגין אודות

האלטן די תורה

את ההשפעה הרבה שהייתה
למפגש על מר חיים כהן, תעיד העובדה
הבאה, שנשמעה מפי ה'חוזר' הרב **יואל
כהן**: למר חיים כהן היה ידיד נפש, שהיה
מתארח אצלו בכל פעם שהיה מגיע
לארצות-הברית. באותה שנה כאשר
הגיע ל'הקפות' אצל הרבי, התלוו אליו
אנשי הקונסוליה הישראלית, אך אותו
חבר לא הגיע להקפות.

זמן מה לאחר אותו תשרי פגש
חסיד חב"ד, את אותו ידיד, והזמין אותו
ל'הקפות' אצל הרבי. אותו ידיד סירב
בתוקף ואמר כי אינו רוצה להגיע אל
הרבי, לאחר ש"חיים כהן שינה הרבה
מדעותיו בנושאי יהדות לאחר שהיה
אצל הרבי, ראיתי זאת עליו במוחש,
וגם שמעתי ממנו על הרושם הגדול
מה'הקפות' אצל הרבי. ואני", סיים אותו
אדם, "אינני רוצה לשנות את דעותי".

נוסף על אנשי המשלחות
הישראליות, ביקרו אצל הרבי בליל
שמחת-תורה אישים ישראלים נוספים,
השופעו עמוקות מהמפגש עם הרבי,
שעורר בהם את נקודת היהדות החבויה
שבנפשם.

כזה הוא סיפורו של השופט מר
חיים כהן, שגדל במשפחה שומרת
תורה ומצות, ובשנות בחרותו ירד מן
הדרך, ולא היה אוהד גדול של היהדות
החרדית, בלשון המעטה.

בשנת תשל"ו, הגיע מר חיים כהן
ל'הקפות' ב707. בכל משך הלילה, קירב
אותו הרבי מאד, והורה לכבדו בהקפה.
בהוראת הרבי, מסרו לו ספר תורה כבד,
והרבי שאל אותו האם הוא מוכן "האלטן
די תורה", ביטוי שיש לו שני מובנים:
גם "להחזיק את התורה" במובן פיזי,
וגם "לקיים את התורה". חיים כהן היה
מרוגש מאד והוא ענה שכן - הוא מוכן.
הוא רקד עם ספר התורה והרבי רקד
אתו, והשמחה שהייתה שם לא תתואר.

אליו ונענע בראשו. לאחר־מכן ניגש שאקי לרבי ולחץ את ידו הק'. בהמשך ההתוועדות חילק הרבי משקה לכמה אנשים, ובינם גם למר שאקי שאמר 'לחיים' והרבי חייך אליו שוב.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 11:35 וכעבור פחות ממחצית השעה ירד הרבי ל'הקפות'. באמצע ה'הקפות' נכנסו חברי המשלחת שקנו עבור הרבי את הפסוקים "אתה הראת" ו"כי מציון" שבפעם השניה. הרבי קנה עבורם פסוקים ב"אתה הראת" השלישי ולאחר מכן, בשעה 2:00 החלו ה'הקפות'. אנשי המשלחת כוּבדו בנשיאת ספרי־התורה ב'הקפה' השניה, וה'הקפות' נמשכו עד השעות הקטנות של הלילה.

ולאחר שהכריזו אמר לו הרבי: "זכרתי שבשנה שעברה עשית את זה טוב, לכן נתתי לך הפעם פסוק יותר קשה..." ושוב, העניק לו הרבי פרוסת 'לעקאח'.

באותה 'הקפה' ניגנו אנשי המשלחת את הניגונים "הושיעה את עמך" ו"עוצו עצה ותופר" בחיות גדולה ובמשך זמן ארוך.

נתקבל בחיוך של שביעת רצון...

בשנת תשל"ג, הגיע חבר־הכנסת מר אבנר חי שאקי להתוועדות שלפני ה'הקפות' [היה זה בהמשך לביקורו יחד עם רעייתו ב770 שלושה לילות קודם לכן, בה זכו להכנס ל'יחידות' שארכה למעלה משעתיים]. הוא זכה לקירוב מיוחד מהרבי, שהתרומם קצת, חייך

כבר פעלנו שיהיה "נעימות

בימינך נצח"

בעיצומו של היום הקדוש יום הכיפורים תשל"ד, פרצה מלחמה בארץ הקודש. עוד טרם פרוץ המלחמה, החל הרבי בשורת פעולות רוחניות שמטרתן להגביר את כחו של עם ישראל ולהביא לנצחון.

בהתוועדויות שלאחר פרוץ המלחמה דיבר הרבי מספר פעמים אודות כיבוש סוריה ועיר בירתה - דמשק.

בליל שמיני־עצרת, לפני תחילת ה'הקפה' הרביעית, ניגש הרבי לקצה הבימה כשהסידור בידיו הק', ואמר את כל הקטע של "קול ה' שובר ארזים" במנגינת "האדרת והאמונה צו וועמען צו וועמען" והקהל כולו חזר אחריו. את המילים האחרונות - "נעימות בימינך נצח" - אמר הרבי בקול אדיר.

למחרת, הגיעה המשלחת הישראלית ל'הקפות' כשבראשה עמדו קונסול ישראל בניו־יורק מר שלמה לוין ומר אריה מורגנשטרן מהמחלקה לתרבות תורנית. הרבי דיבר עםם באריכות אודות הצורך להפוך את הכשלון בו החלה המלחמה לנצחון מוחץ. השיחה הייתה ארוכה ומיוחדת. "אווירה של חרדת קודש אפפה את השיחה", שיחזר לימים מר מורגנשטרן את השיחה. בין הדברים התבטא הרבי: "מיר האָפּן שוין געפּעול'ט זאָל זיין "נעימות בימינך נצח"!" [כבר פעלנו שיהיה "נעימות בימינך נצח"].

באותה העת, כחות צה"ל שהו

במרחק של שלושים קילומטר מבירת סוריה, והרבי דיבר בתוקף על הנחיצות המידית לכבוש את דמשק, ולקח את כל הכסף הנמצא בבנקים שבה. דמשק היא העיר

"עד שואב מימך"

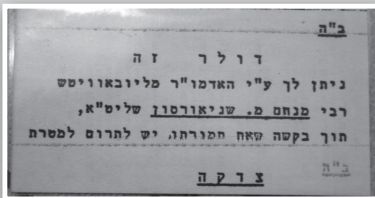
במוצאי שמחת־תורה תשל"ו, פנה ר' נפתלי קראוס שהיה כתב בעיתון 'מעריב' [בהסכמת ובברכת הרבי], אל המזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי, בבקשה לסדר לו טלפון בכדי להתקשר למערכת העיתון ולמסור להם ידיעה על מאורעות החג במחיצת הרבי. הרחי"ק הכניס אותו ל'מזכירות' והוא טלפן משם למערכת ומסר ידיעה על מאורעות שמחת־תורה, על דברי הרבי עם מר חיים כהן, ובין היתר מסר שהרבי העניק בקבוק וודקה עבור מערכת העיתון.

לאחר מספר ימים נקרא ר' נפתלי לחדרו של הרבי. הרבי ישב כשעל שולחנו הק' פתוחה הידיעה שכתב. לרוחב העמוד הייתה תמונה של הרבי לצד תמונתו של חיים כהן. הרבי חיך ואמר לו "ישר כח", ואז הרבי המשיך ושאלו: "למה היית צריך לכתוב 'וודקה'? למה לא כתבת 'משקה'?" הוא חשב להסביר שהמילה "משקה" יכולה להתפרש גם כמיץ תפוזים וכיו"ב, והרבי, כמו קרא את מחשבותיו, המשיך והסביר שכשכותבים 'וודקה' עלול הדבר להתפרש כהתהוללות.

קיסרי תאמן". הרבי אף ציטט את המדרש "עתידיה ירושלים שתתפשט עד דמשק". נציגי המשלחת ניסו לטעון שבמקרה כזה קיים איום מרומז שרוסיה תתערב לטובת סוריה כנגד ישראל, אך

קיסרי המקראית - אמר הרבי - וציטט את דברי הגמרא: "קיסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן, ישבו שתיהן אל תאמן, חרבה קיסרי וישבה ירושלים, חרבה ירושלים וישבה

נפתלי קראוס שהביא דולרים של הרבי מליובאוויטש לתת לכל עובד מעריב שטר של דולר אחד". ואכן, כל שטר הוכנס בתוך ניילון בצירוף פתק הסבר, וכמעט כל עובדי העיתון, נעמדו בתור בכדי לזכות ולקבל את השטרות.

הפתק שצורף לכל דולר

ידיעה עיתונאית אודות חלוקת הדולרים

הרבי שלף חבילת שטרות של דולר, ואמר שכדי לתקן זאת, הוא מבקש לתת לכל אחד מעובדי מערכת העיתון שטר של דולר, על־מנת לתרום אותו או את תמורתו לצדקה. הרבי העניק עוד בקבוק וודקה (והדגיש "משקה), וביקש לתת לכל אחד ממקבלי הדולרים גם 'לחיים'.

לאחר שיצא, ספר ר' נפתלי את הדולרים והתברר שקיבל שמונים וארבעה דולרים. הוא התלבט האם הרבי מתכוון לכל העיתונאים, שמספרם היה פחות מכך בהרבה, או לכל עובדי העיתון, שמספרם היה גדול מכך פי כמה. המזכיר הרב בנימין קליין ע"ה שאל על־כך את הרבי, חזר עם חבילת דולרים נוספת, ומסר שהרבי אמר: "מחוטב עציץ עד שואב מימך". בסך־הכל קיבל ר' נפתלי למעלה ממאתיים דולרים, והרבי הוסיף שיברר מה מספר העובדים המדויק וישלימו את החסר.

התברר שבמערכת העיתון עבדו באותה העת ארבע־מאות ושלושים עובדים. באותם ימים היה אסור על־פי חוק לאדם פרטי להחזיק שטרות זרים, אפילו לא דולר בודד. ולכן, פנה ר' נפתלי לממונה על מטבע זר במשרד האוצר בבקשה לקבל אישור חריג, וכעבור עשרה ימים התקבל האישור "למר

הרבי ביטל את החשש ואמר שרוסיה לא תממש את איומיה.

אנשי המשלחת המשיכו לטעון שהצבא צריך לרכז כחות באזור מצרים, אך גם את טענה זו דחה הרבי באמרו כי הכניסה למצרים היא טעות אסטרטגית, שלא תצליח להשפיע על מאזן הכחות שבין ישראל לערבים. הרבי הדגיש את חשיבותה של העיר דמשק אשר היא עיר היסטורית המסמלת את יציבות העולם הערבי, והאיום על ארץ ישראל. ולכן, דווקא כיבושה יערער את חוסנו הפנימי של העולם הערבי כולו. כשהם ניסו לטעון שארצות הברית מתנגדת אף היא ושכיבוש דמשק יגרור קרבנות יהודים רבים, אמר הרבי שיש לו ידיעות ממקורות נאמנים בווינגטון שכבר מזמן מחכים שיודיעו להם שכבשו את דמשק... ובאבן עזרא נאמר שהסיבה לכך שעם ישראל היה במשך ארבעים שנה במדבר הינה מאחר שהיו רגילים להיות עבדי מצרים שנים רבות כל-כך, ועליכן הוצרכו להתרגל למצב של שחרור הרבי המשיך ואמר: "אתם כבר עשרים וחמש שנה בעבדות, ועד מתי?!"

במענה לטענתם על ריבוי הקרבנות שיפלו ח"ו, אמר הרבי והזהיר כי באם המערכה לא תוכרע באופן מידי, יישפך דם רב הרבה יותר בעתיד, בעקבות המלחמות שלא ייפסקו עם הערבים. הנציגים התפעלו מאד מדבריו של הרבי, ובסיום הדברים ביקש מהם הרבי לטלפן לארץ ולהעביר בשמו לראשי המדינה, כי עליהם להורות לצבא על כיבוש דמשק בדחיפות. מר לזין הבטיח להעביר את דברי הרבי לראש

הממשלה גולדה מאיר, ומר מורנגשטרן הבטיח להתקשר לועדת החוץ והבטחון של הכנסת ולמסור להם את דברי הרבי.

מעניין לציין, שבאותו הלילה, לפני ה'הקפה' הרביעית, הורה הרבי שכל קבוצת הצרפתים - מקורביו של השליח הרב **שמואל אזימוב** ע"ה - יתכבדו ב'הקפה'. כשנכנסו למתחם ה'הקפות', החל הרבי לנגן את "האדרת והאמונה" במנגינת ה"מרסלייז" [המנון הלאום של צרפת] אותו הכירו רק הצרפתים, שניגנו בעוז וזכו לעידודים נמרצים מהרבי [ראה סקירה נרחבת על הניגון בקובץ "ניגוני הרבי" (סא)].

ריבית זריבית

בשנת תשל"ז, הגיעו - בין חברי המשלחת - שגריר ישראל באו"ם מר חיים הרצוג ובנו יצחק שהיה נער כבן ששעשרה. כשנכנסו ל770, הייתה ההתוועדות שקודם ה'הקפות' בעיצומה.

לא הייתה זו הפגישה הראשונה של מר הרצוג עם הרבי, וקדמו לה אף מספר 'יחידויות' להן זכה. הוא ניגש לרבי עם בנו, והרבי קיבלם במאור פנים ושוחרח עמהם. באותה השיחה, שארכה משך זמן, דיבר הרבי עם מר הרצוג על תפקידו באו"ם, ועל שנאת ישראל בה הוא נתקל מדי יום.

באותה העת היו דיבורים על מסירת מערת המכפלה לערבים ח"ו. הרבי ביקש ממר הרצוג ללכת לאו"ם, ולהכריז בפני כל שגרירי מדינות העולם שמערת המכפלה שייכת לעם ישראל, ואפילו אם הם רוצים לקבל אותה, עליהם להחזיר את מחיר קנייתה בריבית

עצומה, במילוי מחסני הנשק שהתרוקנו במהלך המלחמה; ואילו אהרן שהיה צעיר ממנו בארבע־עשרה שנה, סיים את שרותו כרופא בצבא באותה העת ונסע לארצות־הברית.

יוסף צ'חנובר ביקר אצל הרבי כבר מספר פעמים קודם לכן, ואף זכה להכנס ל'יחידות' לא פעם. הוא הציג בפני הרבי את אחיו אהרן, והרבי החליף עמו מספר מילים על תוכניותיו לעתיד, לימודיו ועבודתו בצבא ועוד. בסיום

דריבית. גם על שלמותה של ירושלים עיר הקודש דיבר הרבי בתוקף עם מר הרצוג במהלך ההתוועדות.

פגישה ייחודית נוספת שארעה באותה התוועדות עם הרבי, הייתה של האחים יוסף ואהרן צ'חנובר: יוסף צ'חנובר היה מקורב לשר הבטחון דאז, מר משה דיין, ולאחר מלחמת יום הכיפורים, התמנה עליידו לעמוד בראש משלחת הרכש של משרד הבטחון בארצות־הברית, לה הייתה אז חשיבות

1:05 נכנס כ"ק להקפות. הכרתי עם בנימין נתניהו וחבריו, שיחה כחצי שעה, ע"ד הצורך בעמדה תקיפה עד 3:40".

השיחה ארכה כארבעים דקות(!), ונסבה על מצב הביטחון בארץ-הקודש ובלבנון; היחס לסוריה; תוצאות הבחירות; מהלכיה של ממשלת ישראל בעבר ובהווה. בין הדברים אמר לו הרבי כי עליו לדעת שהוא נמצא במקום של חושך ואפלה, ועליו להאיר את החושך עליידי שידליק נר של אמת.

הרבי הורה לכבד את מר נתניהו ושאר חברי המשלחת ב'הקפה' השלישית. באותה 'הקפה' שרו "וכל קרני רשעים" והרבי עודד את השירה בתנועות ובמחאות כפיים.

השיחה הקצרה, הורה הרבי למזכיר הריב"ק ע"ה לסדר להם תור ל'יחידות'.

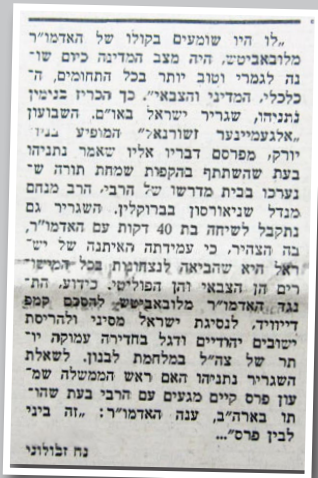
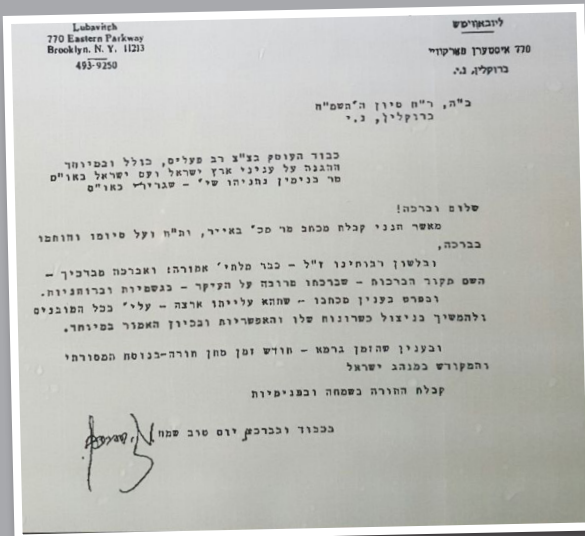
לאחר ההתוועדות, החלו ה'הקפות'. אנשי המשלחת כובדו בספרי התורה, והנער יצחק הרצוג זכה לאחוז את ספר התורה הקטן של הרבי ולרקוד עמו.

נר של אמת

בשנת תשמ"ה, עמד בראש המשלחת שגריר ישראל באו"ם מר בנימין נתניהו. הוא עלה על בימת התפילה של הרבי ופנה אל הרבי באנגלית, הרבי השיב בלשון-הקודש, וכך המשיכה השיחה.

ביומנו של המזכיר הרחי"ק, מוזכרת הגעתו של מר נתניהו:

טור שהתפרסם בעתונות הישראלית, ובו מתוארת פגישה מר נתניהו עם הרבי.

מכתב שזכה לקבל מר נתניהו מהרבי ברח"ס שיון תשמ"ה בו פונה אליו הרבי בתוארים:

העוסק בצ"צ רב פעלים, כולל ובמיוחד ההגנה על עיני ארץ ישראל ועם ישראל באו"ם מר בנימין נתניהו שי' - שגריר באו"ם.

"הזמק גרמא צו פראוועק הקפות איך חברוק"

הקפות בחדוד

המאורעות השמימיים של שמחת־תורה תשל"ז והשבועות שאחריו, הוראת הרבי לקיים 'הקפות' בחברון, עשרים הדקות בהן האזין הרבי למתרחש בכותל המערבי באמצעות הטלפון וההתוועדות הפתאומית שהרבי קיים ביום ד' בחשון - תיאור המאורעות כפי שנרשמו מפי חסידים שנכחו בשעת מעשה ונטלו חלק בפרשה

ש חשון

הדברים נאמרו בטון חזק ובתוקף. הרגע בו הרבי אמר יזעק את המילים "שם הוא נמצא!" בהטעמה ובקול רעש גדול, לא יישכחו מזכרון מי שנכחו באותה עת 770.

בהמשך אמר הרבי, אשר היות וחברון ניתנה ללויים, ההקפה הבאה מוקדשת להם, ושכל הלויים - הן הגרים בארץ הקודש והן אשר לעת עתה דירתם הקבועה היא בחו"ל - ייגשו להקפה, מתוך ניגון המארש הידוע - מארש נפוליאון, ובכך הם מכריזים "אנן ניצוחיא!".

וכך חתם הרבי את השיחה: "מכריזיין גלוי לעין כל אַז דער אויבערשטער, דער מלך עולמים, האָט עס אַוועקגעגעבן צו די לויים און קיין אַנדערער האָט ניט קיין שליטה איבער דעם" [להכריז בגלוי לעין כל שהקב"ה, מלך העולמים, נתן זאת ללויים, ולאף אחד מלבדם אין שליטה מלבדם].

כססיים ופנה להתחיל את ההקפה החמישית, אמר הרבי את הפסוק "מלך עולמים הושיעה נא" בקול רם במיוחד. ממש בצעקה.

"לחלק לנציגים באו"ם"

מספר הרב יוסף יצחק הלוי גורביץ, משלוחי הרבי לארץ הקודש ומשפיע ישיבת "תומכי תמימים", מגדל העמק:

"בין המסתופפים ב770 באותה התוועדות, היה נציג הקונסוליה הישראלית בארה"ב דאז, מר חיים הרצוג (לימים נשיא המדינה). שמעתי ממנו עצמו, שבאמצע ההקפה קרא

עם פרוס שנת תשל"ז, התערער המצב הבטחוני בעיר חברון, ויהודי המקום היו בסכנה ממשית מהאיום הערבי שהלך וגדל מיום ליום. הדברים הגיעו לידי כך, אשר בחג הסוכות של אותה שנה ערכו הערבים פוגרום ומסע שפיכת דמים במערת המכפלה, בכדי למנוע מיהודים מלבקר שם.

מדי שנה היו מתקיימות במערה הקפות בזמן שמחתנו, אולם באותה שנה נסגרה המערה בשל הפרעות, ומשרד הבטחון הודיע שהמקום יישאר סגור עד לגמר השיפוצים מהנוזקים שנגרמו עקב המאורעות.

"שם הוא נמצא!"

בליל שמיני עשרת, התייחס הרבי בצורה חריפה למאורע, ולפני ההקפה החמישית פתח ואמר כשעיניו הק' עצומות:

"הזמן גרמא לחגוג את ההקפות בחברון עיר האבות. וע' פתורת הבעש"ט אשר "במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא", הרי בשעה שיהודים ירצו לבצע את ההקפות בחברון - הם אכן ימצאו שם! ושמחה זו של שמחת תורה (שאנו רוצים לחגוג בחברון ובמילא אנו נמצאים שם) תפעל על חברון וסביבותיה, וכן על כל ארץ ישראל, אשר נוכל לראות בגלוי שהם ניתנו לעם ישראל באופן של ברית עולם לדורי דורות! ומכיוון שכך אמר הקב"ה, ו"דבר אלקינו יקום לעולם" - הרי שהיהודים הנם הבעלי בתים על מקומות אלו ולאף אדם אחר אין שליטה עליהם".

בהתוועדות ד' חשון תשל"ז, התייחס הרבי למקרה אחר שהתרחש באותה תקופה, הקשור אף הוא למצב היהודים בחברון. ובין הדברים אמר:

[לעיל דובר שחברון מבטאת את עניין האחדות של בני ישראל, ושזה מרומז בשם "מערת המכפלה" - לשון יחיד].

מזה מובן עוד יותר, עד כמה מופרכת לגמרי הסברה המבהילה לחלק, חסוֹשֵׁלֹם, את מערת המכפלה, שהיא שייכת לאברהם ושרה, ליצחק ורבקה, ליעקב ולאה ולאדם הראשון וחווה. כמדובר כמה פעמים, שמצד החושך כפול ומכופל בו נמצאים, צריכים ללמוד מגוי עניינים הכי פשוטים - אילו זכינו, היינו לומדים אותם מיד מהתורה, אבל מכיון שלא זכינו, לומדים אותם מהגוי:

כאשר פרסמו את הסברה המבהילה (של חלוקת מערת המכפלה), נעמד ישמעאלי ו"הרעיש" (וזה נדפס שם באותיות מרובעות): היתכן שיחלקו את המערה, ויקחו חלק ממנה - הרי כבר יותר מאלף שנים שהמערה שייכת לפלוני-בן-פלוני, והם (הישמעאליים) התפללו שם - אז היתכן שיקחו מהם חלק ממנה?!

ולפלא וצער הכי גדול, שלא הבינו שזו הוראה מלמעלה ליהודים, כדי שידעו מה לטעון:

מבואר בכמה מקומות בספרי חקירה וקבלה וחסידות, שלגוי אין בחירה. וכמובן גם מזה שעניין הבחירה הוא מצד זה ש"הן האדם ה' כאחד ממנו" - שזה שייך רק אצל

לו הרבי ואמר: "אתה הרי לוי. תתבע את זכותך על מערת המכפלה!". לשאלתו מה עליו לעשות, ענה לו הרבי: "בעקבות הארועים האחרונים בחברון, דנים כעת באו"ם על זכויות הערבים במערת המכפלה. ראה, היות והתורה מתורגמת לאנגלית ולעוד שפות, ובלשונם - ה'בייבל', וכולם מעריכים ומייחסים כבוד גדול ל'בייבל', עליך לקחת את שנאמר בפרשת חיי שרה אודות מה שקנה אברהם אבינו מעפרון וכו', לצלם את הדברים ולחלק לכל הנציגים באו"ם!... כשסיפר לי על כך, ציין שבשעת מעשה לא הבין את משמעות הדברים, אך ביצע את שהוטל עליו, ולהפתעתו - ירד הדיון משולחן האו"ם והיה כלא היה כלל!..."

הוראה שמימית

בשבת בראשית, הורה הרבי הוראה שמימית לחלוטין: שכל האורחים הנמצאים ב770 ומתעתדים לחזור לארץ הקודש, יערכו הקפות במערת המכפלה בהזדמנות הראשונה בה כחות הבטחון יאשרו זאת, ויאמרו את פסוקי ההקפה החמישית ובנוסף בו נאמרו

«

הקפות.. שמחת תורה" - במערת המכפלה

קטעי עיתונות מאותם ימים המדווחים על ה'הקפות' המיוחדות

הרבי מליובביץ שליט"א שח אנשים מבני שבט לוי לחברון להבטחת הבעלות במערת המכפלה

אלפי חסידיו הבי' קיימו במקום את ההקפה החמישית *

החזיק של האדוורד ה"צמח צדק" כעיר העתיקה בירושלים. אלא שיה"ש עם זכרונם בראש המעמד המכה נוס שבחבורה. גם מעמד זה יתקיים ביום ה' המארת המכוננת: קיום ה"ה" שפה' החמישית של שמחת תורה. זה יום ה' לימוד תורה ומצוות צדקה ור' אהרית "לחיים" כגיבור. ומעבודת דומים "עליית הכותל המערבי, לפני ואחריו המעמד בבית הכנסת "צמח צדק".

פה' החמישית "ילדו עולמים הר' שיע נא" לביד את כל בני שבט לוי, אשר העיר חברון שיבת אד יתום, כאשר בתנ"ך. עתה חזר הרבי וביקש שאת "ה" שפה' זו ועמדה וההקפה החמישית שבהקפות שבחתימה) יקיימו פה' מעמד הקודם בבית לודרשו של הר' רבי. בראשות הלוויים נבחרה כמע' רת המכפלה. מקום נאות האבות שבתברון ציר הקירוב.

"הקפות תורה על הבעלות"

"הקפה" מתוך שילוב של תפילה ולימוד

הרבי אמר שמעבודת אלי יתו חכונה חירות ונשות של הבעלות האלויות של עם ישראל על ארץ ישראל, ארץ הקודש. בשליחות הרבי אמר שלשעלה כבערת המכפלה לה רשאים להצטרף בני לוי נוספים. לכבוד אלה נבחרו חמשה המקורו בליל שמחת תורה כמצד הרבי. כן ביקש שהשעלה תתבע בליל זה. מתוך בהם הביקור המעמד לשגור על השמים. כל הפעולות בחברון נעשו כפי תיאום מלא עם השלטונות והממשל

ב"הקפה" זו שהתבצעה בשליחותו של הרבי אמרול כשיחה 4 אחרי זה צדריים ביקש הרבי לצרף אליה את מרת דברי תורה תפילה בצבור. נמנת צדקה שישוע עמיים לפני ה' עוולה במחלוקת ואחרית, וכן אמרת "לחיים" ו"לחיים" ו"ברכת" על נוסות משק" מבקשון נגזון הרבי לצורך זה הרבי של כפר הביד הרב נ"י זלם טרבוניק, בעת ההתוועדות של שבת"ראשית שלחיו הציבור. מע' מד דוהה התקיים יאחר סגון, בר"י

— מאת מנחם רוני, כ"ה. הקפות שמחת תורה" מאוחרות נערכו אז במערב בירושלים. כאלפיים מחסידו הרב"ד הגיעו אתמול, לפי בוסים וברכב פרטי לחברון ובמשך שעותיים המכפלה ולוד קבריהם של אברהם ויעקב על שירה וריקודים חסידיים נלהבים. היה זה הרבי מליובביץ שעוד בשמחת מיוחדת לכבודה של חברון ציר הקודש, מכי סגורה ולא נערכו בה הקפות. בתמונה — ריקודי החסידים במערת

ה ר ב י

חזר על הדברים באריכות גם ב'יחידות כללית' שהתקיימה לתושבי כפר הב"ד טרם שובם ארצה.

התאריך המוקדם ביותר שאפשר משרד הבטחון, היה יום חמישי ד' בחשון. ה'הקפות' נקבעו אפוא לאותו יום.

להפתעת החסידים, הרבי אף קבע

הדברים ב770, ומכיון שהם עושים זאת בתור שלוחים, אזי נוסף על כך שב"מקום שרצונו של אדם - שם הוא נמצא", הרי "שלוחו של אדם כמותו". ב'הקפות' - הורה הרבי - ישתתפו הלוויים שהיו ב770 בשעת ה'הקפות' ואליהם יתווספו לווים אחרים, ויקודו זאת באמירת 'לחיים', ובבנינת צדקה לפני ה'הקפות', בתוך זמנם או לאחריהם, ומה טוב בשלשתם. וכן יקשרו עם ענין של תפילה ושל תורה.

היהודים, מה שאינן אצל גויים הרי "לב מלכים ושרים ביד ה'".

הרי מזה מובן, שכאשר גוי אומר משהו, ויהודי שומע את זה - זו הוראה גלוי מלמעלה עבורו, כידוע מכמה סיפורים שהיו אצל הבעל-שם טוב ותלמידיו. ועל-דרך-זה הוא גם בנדון-דין:

הגוי לא אמר שמערת המכפלה שייכת אליו מתקופת ה"ד' זוגות", אלא הוא אמר "שכבר למעלה מאלף שנה וכו'" - שזה הרי לאחר שהי' בית-המקדש הראשון וגלות בבל ובית-המקדש השני, על-אחת-כמה-יזכמה שזה הי' לאחרי שיעקב קבר שם את לאה -

ואם-כן, הרי פשוט וגלוי לעיני-כל (וזה כתוב גם בספרי הגויים, והגוי עצמו מודה בזה) - שלפני ה"אלף שנה" וכו' לא היתה לו שום שייכות למערת המכפלה, כל בעלותו היא פחות מאלפיים שנה (אלף וכמה מאות שנים), היות ולפני-כן לא היתה בכלל כל מציאות הדת הישמעאלית, כל מציאותה היא בסך-הכל 1470 שנה. הרי מזה עצמו מובן, שבמשך אלף השנים שלפני-זה (מאז שאברהם אבינו קנה את המערה) הכל מודים שה"בעלי-בתים" היחידים הם היהודים.

מובן שבטענתו של הגוי נמצאת תשובה ברורה שלא שייך לחלק את מערת המכפלה: אם לא יכולים לקחת חלק מהמערה מהישמעאלים בגלל שהם נמצאים שם למעלה מאלף שנה - הרי במכל-שכן וקל-יחומר שלא יכולים לקחת מהיהודים חלק ממערת המכפלה, חסו-שלום, מכיון שבעלותם על מערת המכפלה היא אלף שנה קודם שנהייתה המציאות של דת ישמעאל.

ואם-כן צריך יהודי לבוא ולומר לגוי: אתה עצמך אומר שמזמן אברהם אבינו עד לפני 1400 שנה - היהודים היו ה"בעלי-בתים"

את סדר המאורעות: תחילה לערוך את ההקפות במערת המכפלה, עם הוצאת ספרי התורה ואמירת הפסוקים, כמו בשמחת-תורה. בסיום ההקפות בחברון, על החסידים לערוך שוב את ההקפות בבית הכנסת 'צמח צדק' שבעיר העתיקה בירושלים. לאחר מכן לרדת לכותל המערבי ולעשות שם הקפות בשלישית. ולסיום, לשוב לבית הכנסת 'צמח צדק', לערוך שם את ההקפות פעם הרביעית, ובסיום הארוע לערוך פארברענגען במקום...

התרגשות גדולה אפפה אז את כלל החסידים ואנ"ש, שנהרו למקום מכל רחבי הארץ.

לפי הוראת המושל הצבאי בחברון, הורשו המבקרים להכנס אל תוך מערת המכפלה בקבוצות מסודרות שמנו מאתיים איש כל אחת. הידיעה שבחוץ ממתנים רבים למועד הגעת תורם להכנס פנימה, גרמה למתפללים השוהים בתוך המערה למלא את כל פרטי שליחותם בזריזות, ובכל זאת, הדבר לא הפחית מעוצמת החוויה ומסערת הרגשות שהתלוו לכל שלבי האירוע השמימי.

«

הרבי - כינוס לתורה, תפילה וצדקה בשילוב 'הקפות' ליד הכותל המערבי.

במהלך אותו היום, הכריזו פעמים רבות: "צדקה פָּאָר די פעולה, צדקה בשעת הפעולה, צדקה נָאָך די פעולה".

מסופר, שבקשר למאורע זה אמר הרבי פעם להרב יוסף שמחה עלבערג ע"ה: "מה שעשיתי הקפות בחברון אין זה 'קונץ', כי אני 'אָ שו"ע איד"', והוסיף, שבאם לא יתנהגו בתוקף בקשר למצב בחברון - יתכן שלאחר עשרים או שלשים שנה יתבעו הערבים את חברון ר"ל!

הרבי מאזין בטלפון

מספר הרב גורביץ: "באותה עת, שהיתי בארץ־הקודש, מפני שעד לשנת

כל קבוצה בכניסתה למערה הספיקה לבצע את כל פרטי הפעולות שנכללו בשליחות בעת כניסתה: נתינה לצדקה שלוש פעמים - לפני תחילת הפעולה, במהלכה וכן בסופה; לימוד ענין בתורה בצבור (מאמר חסידות שאמר הרבי בחודש תשרי בשנה זו); תפילה בצבור (שכללה את פרקי התהלים של הרבי) וכמובן - המשך ההקפה החמישית, "מלך עולמים הושיעה נא", כשהקהל כולו יוצא בריקודים סוערים יחד עם ספרי־התורה בתוך מערת המכפלה ומקיף את המערה.

הנוכחים אף אמרו 'לחיים' על ה'משקה' שהרבי מסר בעת ההתוועדות של שבת בראשית לרבו של כפר חב"ד, ובסיום הכינוס, המשך הקהל הרב בדרכו להמשך מילוי השליחות של

חסידים עולים להקפות במערת המכפלה

תשמ"א לא נתן הרבי אישור לכלל השלוחים לארץ הקודש (שנשלחו בשנים תשל"ו-תשל"ח) לנסוע לרבי.

"הגעתי לכותל, מלווה בחברי הרב שלום בער לבקובסקי מכפר חב"ד. היה לנו קשר מיוחד עם הרב מאיר יהודה גץ, רב הכותל המערבי, והצלחנו לגרום לו ליצור קשר עם הרבי. הרבי אף פעל דרכו כמה עניינים נפלאים בנוגע להנהגות הכותל ועוד. בולטת במיוחד היא העובדה, אשר במשרדו הסמוך לכותל היה מכשיר טלפון, מצרך יקר. ערך באותם ימים, והצלחנו לפעול בסיעתא דשמיא שבאמצעות מכשיר זה יעברו שידורים מהנעשה ב770 לכותל המערבי. בקשר לכך אף ישנם מכתבים מיוחדים מהרבי אליו.

"כשהארוע החל, הסכמנו ביננו שלבטח הרבי ישמח לשמוע את המתרחש במקום, והחלטנו להשתמש עם הטלפון שבמשרד הרב גץ בכדי לבצע זאת. בדרך כלל, שיחה כזו היתה עולה ממון רב, אך לנו, השלוחים, היה הסכם בלתי רשמי, לפיו יכולנו לטלפן למזכירות הרבי, לומר את צמד המילים "שלוחים - גוביינא", ומהמזכירות היו מתקשרים בחזרה, על חשבונם.

היחידים שם, אם-כן במה זה נהי' שלך?! לא "תופסים" כלל שבדיבורים של הגוי נמצאת הטענה הכי ברורה שמערת המכפלה שייכת רק ליהודים!

והחושך כליכך גדול, שההצעה המבהילה באה מיהודי שיש לו "סמיכה" לרבנות, ובתור רב הציע שצריכים לחלק את מערת המכפלה! כאשר פוליטיקאי אומר כזו הצעה מטעמי פוליטיקה ומצד ש"אין יד ישראל תקיפה וכו'" - זה עניין אחר; והאמת היא, שאפילו מצד פוליטיקה אין מקום להציע כזו הצעה, מכיון שעלידיזה נותנים לגוי מקום לטעון שחצי מהמערה ודאי שייכת לו;

ועל-אחת-כמה-זכמה שהצעה זו באה מיהודי שיש לו "סמיכה" לרבנות, ואומר בתור רב - שחצי מערה שייכת לאינם-יהודים! וכאמור לעיל, אילו זכינו - היינו רואים את זה בתורה, ולא היינו צריכים לחכות עד שיבוא "מופתי" ויאמר את זה;

אבל על-כיל-פנים לאחר שהוא כבר אמר את זה - וזה נדפס - הרי מובן שלא שייכת הסברא המשונה שישנו עוד אחד שיש לו איזשהו חלק במערת המכפלה, מאחר והכל מודים שלפני אלפיים שנה (לפני שהייתה המציאות של דת ישמעאל) - היא הייתה שייכת רק ליהודים לבד - "ישראל ומלכא בלחודוהי".

ולכן, הכרח גמור לבטל סברא זו, שמלכתחילה אין לאמירת סברא כזו שייכות לתורת ישראל, רחמנא ליצלן, ולא רק שאין לה כל שייכות לתורת ישראל, אלא אפילו מצד צדק ויושר כפי שהם אצל אומות העולם - הרי הכל מודים שכאשר מחזיקים בדבר מסויים במשך אלפי שנים - שבמשך כל זמן זה הוא הי' רק בשליטה וממשלה של

«

באותו יום הרבי נסע לאהל, ולאחר מכן התבשרו החסידים על קיום ההתוועדות הבלתי־צפויה.

התוועדות פתאומית

בהתוועדות, הסביר הרבי את סיבת קיומה, בהמשך לכל ההתוועדויות שנערכו באותה התקופה, בהם התבארה המעלה שבהעלאת חידושי הטכנולוגיה לענייני קדושה. הרבי הביא פעמים רבות את מאמרו הזהר על הפסוק "בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעינות תהום רבה", "בשית מאה שנין לשיתאה יתפתתון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא", אשר בשנת ת"ר לאלף השישי יפתחו השערים של חכמת התורה ושל חכמות העולם, ושיש לנצל חידושים אלה להפצת תורה ויהדות.

"כך אכן עשינו, והריל"ג ענה לנו. סיפרנו לו שאנו מקיימים כעת את הוראת הרבי בכותל, הגיע למקום קהל רב, וניתן לשמוע דרך הטלפון את כל הנעשה במקום - הדיבורים, הניגונים וההקפות. הרב גרונר אמר לנו להמתין מספר רגעים, ולאחר מכן נעשה שקט בקו. הבנו שהרבי שומע.

"הצמדנו את השפופרת לחלון משרדו של הרב גץ, והחזקנו אותה כך למשך דקות ארוכות. לא ידענו את נפשנו מרוב התרגשות... הן הרבי נמצא מעבר לקו ומקשיב!...

"לאחר עשרים דקות שמענו 'הלו' בוקע מהשפופרת. הרב גרונר דיווח שהרבי הקשיב במשך זמן, וביקש למסור שכיון שגרמנו נחת רוח רב במעשינו, הרבי החליט להודיע באמצעותנו על קיום התוועדות באותו ערב!..."

היהודים - אזי "כן יקום" לעד ולעולמי עולמים.

וכשם שזה נוגע למערת המכפלה, כן הוא גם בנוגע לכל חברון - שהרי תורת אמת אומרת שחברון ניתנה ללויים באופן של "ברית עולם", כמדובר לעיל בארוכה.

ועל־דרך־זה הוא גם בנוגע לשלמות כל ארץ ישראל, כפי שכתוב בבבלי ובירושלמי שכיבוש הארץ החל על־ידיזה שהקב"ה אמר לאברהם "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה", ואחרי־כן הקב"ה אמר "לזרעך נתתי את הארץ הזאת" כפי שרש"י מפרש "אמירתו של הקב"ה כאילו היא עשוי" -

ואז נעשתה ארץ ישראל נחלת עולם, לעם־עולם - היהודים, באופן של ברית עולם, מכיון שזה מגיע ממלך העולם - כמדובר לעיל ש"אמה" ראשית־יבות "אלקיני מלך העולם" - ש"ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו".

שזה מדובר על כל ארץ ישראל, מה־שאי־כן על מערת המכפלה אין לאומות־העולם מלכתחילה שום טענה, מכיון שאברהם קנה אותה מבני חת ושילם עבורה "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", וזה הי' עם כל פרטי הקנין אפילו כפי שזה לפי מנהגי העולם - "דינא דמלכותא".

בהמשך לכך המשיך הרבי וקִישר זאת למאורעות אותו היום:

"יש כמה סיבות שבגינן אנו מתאספים היום. החל מהעניין העיקרי, שהיום התמלאה השליחות אשר בהמשך להקפות בד' אמות של כ"ק מו"ח אדמו"ר ייִלכו עם אותו ניגון ואותן מילים ויחד עם ספר התורה - ב"קרית ארבע היא חברון" ואחרי־כך בכותל המערבי ובבית הכנסת ובית המדרש "צמח צדק", כפי הידיעות שהגיעו משם, ויכול להיות שממשיכים שם עם הפארברענגען..."

בהמשך ההתוועדות נשא הרבי שיחה ארוכה ותקיפה על החלוקה המתוכננת של מערת המכפלה, ועל הצורך לבטל את הדיבורים הללו מכל וכל (ראה מסגרת). בהתוועדות הרבי אף ביקש שוב - כבהקפות - לנגן את ה'מארש נפוליאון' - "מארש של ניצחון, שאותו שרים במוצאי יום־כיפור כפי שהנהיג כ"ק מו"ח אדמו"ר".

חלק מהשיחה יצאה מוגהת בלקוטי שיחות כרך טו שיחה ב' לפרשת נח. הרבי אף הגיה חלק נוסף מהשיחה, אך לא הוציא אותה לאור בזמנו (ראה פתח דבר ללקוטי שיחות כרך לה, הערה 4). השיחה נמצאה בשבועות שלאחר ג' תמוז תשנ"ד, ונדפסה לש"פ נח תשנ"ה, ולאחר־מכן בהוספות ללקוטי שיחות כרך לה, עמ' 240 ואילך.

ילכו מחיל אל חיל

"צעירי אגודת חב"ד" פעלו לראשונה ענין של מסירת-
נפש - שהלכו אתמול ב"תהלוכה". ולכן, כל אלו שהלכו
להבתי-כנסיות - יאמרו עתה "לחיים".

אני - לא הלכתי, אבל הנני מקנא בהם... ועל חשבון זה -
אומר ג"כ לחיים..."

יום ב' דחג השבועות תשט"ו

סקירה מקיפה על ה'תהלוכות' בהן צועדים
החסידיים מדי חג משלושת הרגלים בכדי לשמח
יהודים במקומות מרוחקים ולהביא אליהם את אור
החסידות, והיחס המיוחד לו זכו ה'תהלוכות' מעם
רבינו - הסקירה מבוססת בחלקה הגדול על כתבה
שפורסמה במגזין "א חסידישער דערהער"

מזקן החסידים וכלה בצעירי הצאן - ייצא ברגליו ויצעד כברת דרך על־מנת לשמח יהודים בבתי כנסת ולעוררם בשמחת החג וחיזוק היהדות.

כבר בשנות היו"ד, בשנים בהן תנופת השליחות עדיין הייתה בראשיתה, היוותה ה'תהלוכה' ביטוי יסודי לדרישתו של הרבי שעל כל אחד להקריב לחלוטין את טובתו העצמית על־מנת לעורר יהודים אחרים לשוב לאמונתם.

ה'תהלוכה' היוותה עניין יסודי ונעלה. הביטויים בהם התבטא הרבי על גודל הזכות, החובה וההכרח של כל אחד להתעסק בזה בעצמו ובגופו, כמו גם העידודים להולכים לתהלוכה ולחוררים, וקורת הרוח הגדולה שהביע

חשיבות גדולה ויוצאת דופן ניכרה בשעה שהרבי דיבר על החובה המוטלת על כל אחד להשתתף בתהלוכה. במדה רבה ה'תהלוכה' הינה הסמל והאות לשינוי התפיסה של הרבי במהות עניינו ופעולתו של דורנו, דור השביעי.

בעוד ובכל קהילות ישראל, עתות החגים והמועדים הינם זמן המוקדש למנוחה ולעונג - בזמנים אלו יושב כל אחד עם בני ביתו וסועד את סעודות החג, ובשעות המנוחה אחרי סעודת יום החג - בשעות אחר־הצהריים - עוסק בלימוד התורה או נח בביתו.

דווקא בזמן הזה, המוקדש אצל המוני בית ישראל לשהיה יחד עם המשפחה, דרש הרבי שכל אחד מאנ"ש - החל

שביבים וביטויים מיוחדים של הרבי בקשר עם התהלוכה

דבר כזה רק בליובאוויטש יכולים
לעשות

בסעודת יו"ט של חג שבועות תשח"י התבטא אחד הנוכחים אודות התהלוכה ש"דבר כזה רק בליובאוויטש יכולים לעשות", התרגשות רבה נכרה על פניו של הרבי בשמעו זאת, והוא מחה דמעה מעיניו הק'.

מנהג היותר קרוב אלינו

בהתוועדות אחרון של פסח תשכ"ח דיבר הרבי על ה'תהלוכה', ובשיחה שלאחריה הזכיר אודות ד' כוסות; הרבי הסביר שהסיבה לכך שדיבר בתחילה על התהלוכה, אף שהמנהג לשתות ד' כוסות הוא קדום יותר, היא מפני שזהו "מנהג היותר קרוב אלינו".

'תיקון' למי שלא הלך לתהלוכה

כל מי שהלך לשמח יהודים יאמרו עתה לחיים וכו'. ומי שלא הלכו, יקבלו על עצמם ביתר שאת וביתר עז . . . שתמורת זה שהם לא הלכו, הם ילכו בפעם הבאה מרחק כפול!

(יו"ט שני של שבועות תשל"ג)

«

הרבי בחזרת השבים מהתהלוכה ובמענה לדברי תודה ששלחו רבני בתי הכנסת בהם ביקרו בתהלוכה, ביטאו את החשיבות הראשונה במעלה שהיא מהווה.

■ ראשיתה של התהלוכה

בשיחותיו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, מוצאים אנו תיאורים על חסידיו של כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע, אשר בנסעם אל הרבי, נהגו לחזור דברי חסידות בבתי כנסיות וקהילות שדרכם עברו. בדורנו, הפך זאת הרבי לחובתו האישית של כל חסיד, כאשר בשנת תשי"ב תיקן הרבי שתלמידי התמימים ייצאו ל"הקהלת קהילות" - לחזור ענייני דא"ח בבתי כנסת שונים, וכך מדי שבת היו התלמידים יוצאים קבוצות קבוצות, לחזור ענייני דא"ח ושיחות של הרבי בבתי כנסת באזור שכונת קראון־הייטס. גם בחגים היו הולכות קבוצות בלתי מאורגנות לבתי כנסת בודדים, בכדי לחזור חסידות ולהוסיף בשמחת החג.

החל מחג השבועות תשט"ו החלו להתקיים ה'תהלוכות', במסגרתן צעדו החסידים בימים־הטובים לשמח יהודים ולהביא את אור החסידות ולדבר על החגים כפי שמוארים במאור שבתורה בבתי כנסיות שונים.

בשבת פרשת שמיני באותה שנה, יסד הרבי את 'צעירי־אגודת־חב"ד' בארצות הברית. כבר באותה התוועדות הבהיר הרבי את מטרת ארגון זה: "אין כוונתי שיתוסף סתם

יעצט קענסטו אויך גיין

באחרון-של-פסח תשל"א אירע מאורע מעניין במיוחד כשהגיעה העת לצאת לתהלוכה, היו אנשים רבים שעוד הסתובבו ב770. לרוב, לאורך כארבעים וחמש דקות עד אשר כולם יצאו. לפתע, יצא הרבי מחדרו והחל לסמן לציבור שהגיע הזמן לצאת ל'תהלוכה'. הרבי הסתובב לכל אורך המסדרון שבקומת הכניסה ל770, וסימן לכולם לצאת ל'תהלוכה'. אפילו לוקני החסידים שחשבו לפטור עצמם מכך, הורה הרבי לצאת. לאחר־מכן, צעד הרבי לעבר הדלת הראשית של 770, פתח את הדלת, והורה לעומדים בחוץ להתחיל ללכת. ר' סימון גייקובסון היה אז ילד, והוא החזיק את הדלת בכדי שהרבי ייצא. הרבי פנה אליו ושאל מדוע הוא אינו יוצא לתהלוכה. כשענה שהוא מחזיק את הדלת הרבי לא הגיב, והמשיך לסמן לכולם ללכת. הקהל, שהיה מופתע ביותר, החל לנגן 'מארש נפוליאון' והחל לצעוד. הרבי עודד את השירה בידי הק', ולאחר שכולם עזבו פנה אליו שוב ואמר: "יעצט קענסטו אויך גיין" [כעת גם אתה יכול ללכת]...

מעניין לציין, שאת תפילת מנחה באותו יום התפלל הרבי בחדרו הק', שכן על כולם היה לצאת לתהלוכה. בשנים מאוחרות יותר, תפילת מנחה הייתה נערכת לפני התהלוכה.

שם של ארגון עם "נייר מכתבים" וכו' ("נאך אַ נאָמען, נאָך אַ בלאַנק, אַ סטיישאַנערי"). ... כיאם שיהיו פעולות, דהיינו שיתחילו לפעול בהענינים ש'צעירי־אגודת־חב'ד' צריכים לפעול בהם".

מפעולותיו הראשונות של צא"ח בארצות הברית, הייתה יצירת סדר חדש בתהלוכה בחג השבועות. כשצא"ח סידרו מסלולי הליכה לשכונות הסמוכות לקראון־הייסט, וארגנו אשר לכל שכונה תלך קבוצה של חסידים ושם יתפזרו למספר רב של בתי כנסיות.

וכך, בשעת אחרי הצהריים של יום־טוב הראשון של שבועות, התאספו החסידים בחזית 770, ומתוך שירה ושמחה החלו לצעוד, כאשר כל הקבוצות מתפזרות לעבר היעדים ובתי הכנסיות שיועדו עבורם.

בהתוועדות חג השבועות תשט"ו, הפעם הראשונה בה החל סדר חדש זה, דיבר הרבי בביטויים מיוחדים, על היוזמה החדשה: "צעירי־אגודת־חב'ד פעלו לראשונה ענין של מסירת־נפש - שהלכו אתמול ב'תהלוכה', ולכן, כל אלו שהלכו להבתי־כנסת - יאמרו עתה 'לחיים'". לאחר שאמרו כל הצועדים 'לחיים', הוסיף הרבי: "אני - לא הלכתי, אבל הנני מקנא בהם... ועל חשבון זה - אומר גם־כן 'לחיים'..."

■ הציאה לתהלוכה

מני אז נהיה הדבר לסדר.

הדלת הראשית של 770 לרווחה, והרבי יצא לחזית 770 בכדי ללוות את הצועדים. השירה מתגברת מתוך פרץ של התרגשות ורוממות הרוח. כמצביא השולח את חייליו למשימה חשובה עומד הרבי בפתח 770 ומביט על הצועדים, כשבידיו הקדושות מעודד את השירה הגוברת. כך, החלה ה'תהלוכה' לצעוד לאורך שדרת 'איסטערן פארקוויי', בדרך כלל התלוו אל ה'תהלוכה' ניידות משטרה, שזכו לא פעם שהרבי אף יצדיע לעברן בידו הק'. וכך, במשך כעשרים, עשרים וחמש דקות, עומד הרבי עד שאחרון הצועדים נעלם מהאופק, ורק לאחר־מכן חוזר לחדרו הק'.

הצועדים הלכו כשהם מלווים בניידות משטרה. המשטרה חסמה צמתים

בימי החגים יוצאים המוני החסידים ל'תהלוכה'. בעתות גשומים כמו שרביים, בשלג מקפיא וברוח מייילת לבתי כנסת קרובים או לבתי כנסיות מרוחקים מאוד, למעוניינים בכך כמו לאלו שמעט פחות...

אף שבכללות תבנית קבועה הייתה ל'תהלוכות' בכל החגים, היו שינויים בסדר של ה'תהלוכה' במשך השנים. כמו כן, סדר ה'תהלוכה' בפסח ובשבועות היה שונה משמחת תורה.

מדי שנה, בשביעי של פסח וביום הראשון של שבועות, היו מתאספים בחזית 770 אלפי חסידים, מזקני החסידים ועד לילדים צעירים, תושבי קראון הייטס והאורחים, מנגנים יחדיו את 'מארש נפוליאון' ומתכוננים ליציאה.

לאחר דקות ספורות, הייתה נפתחת

כל אחד צריך בעצמו ללכת

באים ליהודי שלומד נגלה וחסידות, ואומרים לו: "הקשב! כ"ק מו"ח אדמו"ר ציווה שילכו לשמח יהודים!" והוא אומר: דבר ראשון אני צריך לחשב את זמני, כמה זמן לוקח ללכת לשם, להיות שם, ולחזור חזרה. וכיון שזה לוקח ריבוי זמן, איני יכול לבזבז זמן כה רב, ואמנה שליח במקומי, ואני אשב וילמד...

אין זה העניין! כל אחד צריך בעצמו ללכת ולשמח יהודים!

(שבת בראשית תשל"ד, התוועדות ה'ב')

תהלוכה בקראון הייטס

מספר הרב יוסף יצחק כצמן, מהנהלת צא"ח בניו יורק: לאחר יום-טוב, היו המארגנים כותבים לרבי דו"ח מפורט - נוסף על דו"ח קצר שהיה כותב הרב חדקוב - עם רשימת כל בתי הכנסת שביקרו בהם. באחת השנים, כתב הרבי מענה על-גבי הפתק: "ק"ה:" (כלומר, מה עם קראון הייטס?).

כמה זמן לוקח לחזור?

בשנים המוקדמות, היה המצב בניו יורק מסוכן. פעם אחת התנכלו למשתתפים בתהלוכה מספר נערים בני-מיעוטים בבורו-פארק. באותה שעה, שאל הרבי בדאגה בעת ההתוועדות:

מרכזיים בעת צעידת התהלוכה, וכשהגיעו לשכונות היהודיות, נחסמו ע"י המשטרה הרחובות המרכזיים של השכונות (רח' 13 בבורו פארק, ורח' בדפורד בווייליאמסבורג), שם היו מחכים לעתים אנשים לבוא התהלוכה כשבידיהם בקבוקי שתיה וכדו'. בצומת זו, היו כולם - מאות אנשים - פורצים בריקוד, ולאחר-ימכן התפזרו לכל בתי הכנסת שבאזור.

אחד מאנ"ש או התנמימים היה נעמד בבתי הכנסת אליהם הלכו וחזר עניינים מתורת וביאורי חסידות בקשר ליום-טוב, ולאחר מכן היו רוקדים יחד עם כל הקהל. בשמחת-תורה, כמובן, היו עורכים אתם את ה'הקפות'.

לאחר-ימכן, היו מתקבצות כל הקבוצות באחד מבתי הכנסת, בו ארגנו 'קידוש' ענק עם יין, עוגות ושתיה מתוקה בשבועות, ויין ופירות בפסח; והמוני אנשים מילאו את האזור הן בבית הכנסת והן ברחובות.

כשהגיעה העת לשוב חזרה, היה מורם אחד החסידים על כתפי חסיד אחר במרכז הרחוב, וכך חוזר שיחה של הרבי. כשסיים, היו מתחילים ניגון ויוצאים חזרה לכיוון שכונת קראון-הייטס.

בהתוועדות יום המחרת, הרבי היה מזכיר את התהלוכה, ופעמים מאריך לבאר את משמעות ה'תהלוכה'. בין השיחות היה מורה לצועדים לומר 'לחיים', ומברכם.

■ התהלכה בחג הפסח ובחג השבועות

עד לשנת תשל"א - כאשר היו נערכות סעודות היום טוב בדירתו של הרבי הריי"צ - היו מתאספים כולם בחזרה מה'תהלכה' (בחגים פסח ושבועות) ב'גן עדן התחתון', ורוקדים מחוץ לחדרו של הרבי. בזמן זה, היה המזכיר הרב חדקוב ע"ה נכנס לחדר הרבי לדווח שהקהל כבר חזר מהתהלכה, והרבי היה שולח ברכה למשתתפים. מעניין לציין שנה אחת בה התשובה שהתקבלה הייתה: מכיוון ששרים עכשיו את הניגון "האָפּ

קאַזאַק", צריכים אנו 'אַריין הופקען' - לקפוץ ולרקוד - לתוך הגאולה האמתית והשלמה!...

בשנים הבאות, בשל כך שסעודות החג כבר לא נערכו בדירת הרבי הריי"צ, והרבי היה סועד יחד עם הרבנית בביתם הק' - פסק נוהג זה.

בחג השבועות תשמ"ג, יצא המשב"ק ר' שלום בער גאנזבורג מהספרייה - בה שהו הרבי והרבנית באותה שעה (החל משנת תשל"ח שהו הרבי והרבנית בשבתות וימים טובים בבניין הספרייה) - ושאל את ר' יקותיאל ראפ ע"ה שעמד

"כמה זמן לוקח לחזור מבוריפארק?
מדוע הם עדיין לא הגיעו?!"...

זהו הכבוד האמיתי

מלבד ענין השמחה, נוגע גם ענין
ההליכה ברגלים.

ולא כמו אותם אנשים שהולכים רק
מעט ("איין בלאַק"), ואינם רוצים ללכת
יותר, באמרם שיכולים לנצל את הזמן
ללימוד התורה (או אפי' לדבר דברים
בטלים...). ומה גם שחסים על בריאות
הגוף (שזהו מדרכי עבודת ה'), וגם
טוענים שאין זה לפי כבודם וכו' - שכל
זה אינו כפי האמת;

כיון שזהו רצון הרביים, הרי ככל שילך
יותר הרי זה כבודו האמיתי, והיינו לפי
שנוגע ענין ההליכה ברגל בנעלים דוקא,
שעי"ז ממשיכים את היעוד ד"הדר"ך
בנעלים", ובמילא, ככל שילך רחוק יותר
יגדל יותר שכר ההליכה.

ולכן צריך לעשות זאת בשמחה,
ומה גם שע"י השמחה יתוסף יותר גם
בהפעולה על אלו שהולכים לשמח אותם.

(אחרון של פסח תשכ"ג)

גשמי ברכה רקדו איתם

כמו כל דבר אצל הרבי, התהלוכה לא
הייתה תלויה במזג האוויר, ומעולם היא
לא נדחתה או התבטלה משום סיבה.

באותו זמן מחוץ לספרייה: "למה כל
כך שקט? האם יש מהצועדים שכבר
חזרו?". לשמע הדברים, התחיל הר"י
ראפ לרקוד בטבעיות עם מספר
בחורים על המדרכה שבקדמת
770. לפתע, הם ראו את הרבי נעמד
בפתח הספרייה, מאחורי שער
המתכת, ומעודד את הריקוד... הם
המשיכו אפוא את ריקודם תוך-כדי
שהם מתקרבים לכיוון הספרייה.

בחג הפסח שלאחר מכן, בשנת
תשד"מ, החלה קבוצה קטנה של
כחמשה-עשר חסידים לרקוד בחזית
הספרייה לאחר שחזרו מה'תהלוכה',
בשעה עשר בלילה לערך, ושוב,
הרבי נעמד בפתח ועודד את השירה.
ומאז, קהל גדול היה מתאסף מדי
שנה לריקודים בחזית הספרייה
לאחר ה'תהלוכה'. הרבי היה מעודד
את השירה מאחורי השער, לעתים
מהחלון, ופעמים אף היה יוצא
החוצה.

החל משנת תשמ"ח, לאחר
הסתלקות הרבנית, הרבי היה שוהה
ביום טוב בחדרו הק', והריקודים היו
מתקיימים בחזית 770.

בחג הפסח תנש"א אירע
מאורע מיוחד: לאחר חזרת הקהל
מה'תהלוכה', יצא הרבי כרגיל ועודד
את הקהל. כעבור מספר דקות,
הפסיק הרבי לעודד את השירה,
הביט הישר אל הקהל וסימן לאמירת
שיחה, אולם מכיון שבקהל לא היה
איש שחשב שהרבי יאמר שיחה
בזמן זה, המשיכה השירה, עד שהרבי

תחושה שמשיח מגיע ממש מיד אחרי השיחה. לאחר השיחה, הרבי אמר בקול רם "גוט יום טוב!" והחסידים ענושאגו בחזרה: "גוט יום טוב!". החסידים החלו לשיר ניגון שמח, הרבי עודד בידו הק', ונכנס לחדרו. השמחה הרקיעה שחקים, והריקוד נמשך מחוץ ל770 זמן רב לאחר מכן".

גם בחג השבועות של שנת תנש"א אמר הרבי שיחה בחזית 770 כמו בפסח. הפעם, כבר הכינו לרבי גם את כסאו בכדי שיוכל להשען עליו, אך בפועל הכסא נותר בצד ולא בא לידי שימוש.

בליל ב' של חג השבועות תשנ"ב, לאחר חודשים ארוכים וכואבים מאז כ"ז אדר, בהם החסידים לא ראו את פני הקודש - חזרו הצועדים מה'תהלוכה' והתאספו מחוץ לפתח הכניסה של 770.

הרים את ידו לאות שקט והחל באמירת שיחה.

בהזדמנות מסוימת תיאר המשפיע ר' מענדל פטרפס ע"ה את המאורע: "זכורני שבאותה תהלוכה הלכתי למקום רחוק, ובכדי לשמוע את דברי הרבי היה עלי לטפס מעל ראשם של האנשים, וכך מצאתי את עצמי במדרגות הקדמיות של 770. השיחה ארכה כשבע דקות. התאורה היחידה שהאירה את המקום, הייתה המנורה שמעל הדלת הראשית של 770, שהאירה על הרבי. קשה מאוד היה לשמוע את הדברים, אך אני, שהייתי קרוב, יכולתי לשמוע חלקים רבים מהשיחה.

"הרבי דיבר עלי-כך שאנו נמצאים בזמן המתאים ביותר לביאת המשיח, ובפרט לאחר ספירת העומר. לי הייתה

בפסח תשל"ג ירד גשם שוטף, והכל חזרו ל770 רטובים עד לשד עצמותיהם, כששלוליות של מים נוצרו סביב רגליהם. למחרת בפארברענגען, הזכיר הרבי שזו הייתה תוספת נוספת לרעיון הכללי של התהלוכה כיוון "שגשמי ברכה רקדו אתם".

אָ סמאַרט בוי!

ישנם כאלו שמחפשים דרכים כיצד להשתמש מטירחא יתירה - עי"ז שילכו לבית-כנסת הנמצא בקירוב מקום. היתכן - חושבים הם לעצמם - שחברו ילך לבית-כנסת קרוב, ויחזור לביתו בהקדם ויוכל לאכול סעודת יו"ט, דגים ובשר וכל מטעמים, והוא - יכתת את רגליו! מוטב שהשני יכתת את רגליו, והוא, להיותו "סמאַרט בוי", ימצא מקום קרוב, כך שיוכל לחזור לביתו מיד.

אוי ואבוי ל"פקחות" שכזו! במקום לנצל את ה"פקחות" שיש בו - מפני היותו "עם חכם ונבון" - עבור עניני קדושה, ולדוגמא: לתרץ רמב"ם בשיעור היומי, או עכ"פ ללמוד את השיעור ברמב"ם, וכיו"ב, מנצלים זאת כדי להתחמק ממילוי השליחות דנשיא דורנו בתכלית השלימות, עי"ז שהולכים למקום רחוק דוקא.

וישנם כאלו שמרגישים את עצמם בבחינת "זקן ואינו לפי כבודו" להשתתף ב"תהלוכה". מוצאו ממשפחה של חסידים

כאשר לתדהמתם הרבה, בשעה 11:51 בלילה, יצא הרבי מחדרו לחזית 770 כשהוא יושב על כסא ולפניו שולחן, ונראה לחסידים לראשונה לאחר חודשים כואבים בהם לא זכו לראותו. ההתרגשות גאתה לשחקים, רבים מהחסידים פרצו בבכי עז, ואחרים ברכו 'שהחיינו'.

כשהקהל ראה שהרבי יצא מחדרו הק', החלו לשיר בספונטניות את הניגון שחובר באותה שנה לקאפיטל של הרבי, מילים שהתאימו במדויק למעמד זה - "אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי", בבכיה ובתפלה מעומק לב להקב"ה שתהיה בקרוב ממש בריאות איתנה לאורך ימים, ושתיכף ומיד תבוא הגאולה השלמה.

■ התהלוכה בשמחת-תורה

סדר ה'תהלוכה' בשמחת-תורה היה שונה מעט מהסדר בשאר הימים טובים. לא הייתה שעה קבועה להתאספות בחזית 770. כל קבוצת חסידים הייתה יוצאת חיש לבית כנסת באזור הקרוב - שכן איש לא רצה לפספס את ה'הקפות' עם הרבי.

'תהלוכה' זו הייתה שונה גם בכך שעיקרה היה הריקוד עם היהודים אליהם היו מגיעים, והבאת שמחת החג אליהם, ולא הושם דגש רק על חזרת דברי חסידות כב'תהלוכות' האחרות.

הצעידה ב'תהלוכה' בשמחת-תורה הייתה כרוכה במעט 'מסירות נפש'. בזמן זה הרי יוצא הרבי למעריב

התייחסות מיוחדת כעין זו מוצאים
אנו כבר בשנת תשי"ב. כשהרב ניסן
טלושקין כתב לרבי מכתב תודה על־כך
שהבחורים הגיעו לחזור חסידות בבית־
הכנסת שלו בשמיני עצרת, במסגרת
ה'תהלוכה'. ענה לו הרבי:

"בנועם קיבלתי מכתבו מכ"ח תשרי,
בו מתאר את ההשפעה הטובה של
ביקור בחורי חמד תלמידי התמימים
בבית־הכנסת שלו בשמחת־תורה העבר,
והרושם שהשאירו על כל המתפללים.

"ועלי להוסיף אשר היישר כח המגיע
לבחורים הנ"ל עוד הרבה יותר מכפי
ההשערה, כי קשור היה אצלם ביקור
זה בקבלת עול ביותר, באשר צריכים
היו לעזוב את ההתוועדות כאן בתוככי
חסידי חב"ד ואנ"ש, ולילך למשך שעות
אחדות לבתי כנסיות ובתי מדרשים, ולא
זו בלבד אלא לעשות את כל זה מתוך
שמחה ועליצות לב".

במהלך ההתוועדות היו אט־אט
חוזרים הצועדים. לעתים הרבי היה חוזר
למענם על נקודות מהשיחה שנאמרה
כבר, ולפעמים, כאשר הגיעה קבוצה
גדולה הורה להם הרבי לומר 'לחיים' או
להתחיל ניגון.

לקראת סופה של ההתוועדות היה
שואל הרבי האם כולם כבר חזרו, והמתין
עד אשר התשובה הייתה חיובית, ואז
הרבי היה מסיים מיד את ההתוועדות
ומורה לגבאי להכריז את סדר ההקפות.
כשבין ההתוועדות להקפות הייתה שעה
של הפסקה בכדי שניתן יהיה לסדר את
ה'זאל' ל'הקפות'.

ולאחר מכן להתוועדות. התוועדות זו
הייתה מיוחדת במינה ורוויית גילויים,
והשמחה אצל הרבי הייתה ללא גבולות.
לא ניתן היה לדמות רגעים אלו לאף
מעמד אחר בחצרות קדשנו. אך חסידים
ידעו שרצונו הק' של הרבי הוא שיצאו
ל'תהלוכה' וכך עשו. ב770 שהו באותם
שעות רק מעטים מזקני החסידים
ותפילת מעריב הייתה נערכת ב'זאל'
הקטן מחמת מיעוט המשתתפים. גם
בחורים שלא יכלו ללכת לתהלוכה
מסיבות שונות לא העזו להשתתף
בתפילה ובתחילת ההתוועדות, והיו
עומדים מאחורי הכתלים ומציצים מן
החלונות והדלתות.

בשעה 9:00 היה הרבי יורד
להתוועדות שהייתה מתחילה עם
משתתפים מועטים מאוד, כשצוות
ה'חוזרים' - שהיה הולך לבית כנסת
קרוב, והיה מסיים את התהלוכה
בזריזות - כבר הספיקו להיות נוכחים
במקום. הרבי היה נכנס לפארברענגען,
"אויפגעלייגט" מאוד ובשמחה רבה,
הייתה זאת מסירות נפש רוחנית אמתית
"לפספס" התוועדות מיוחדת זאת
וללכת בזמן הזה לתהלוכה. בהתוועדות
שמחת־תורה תש"ל התייחס הרבי לכך
ואמר: "התהלוכה קשורה הן עם יגיעת
בשר, שהולכים גם למקום רחוק, והן
עם יגיעת נפש, שבגלל זה מפסידים
דברי תורה ודברי התוועדות שנאמרים
בהתוועדות, ואעפ"כ עושים זאת,
בכדי להשפיע שמחה לכו"כ מאחינו
בני ישראל". הרבי אף ברך אז את כל
הצועדים שתומשך אליהם שמחה לכל
השנה.

במהלך השנים, אירע והרבי הורה כי ידברו במהלך התהלוכות על עניינים שונים.

בשביעי של פסח תשל"ב, ביקש הרבי שידברו אודות הגזרה האימה של החוק האומלל 'מיהו יהודי' בארץ-הקודש

בחג השבועות תשל"ח, לאחר תפילת שחרית, אמר הרבי לנוגעים בדבר כי כדאי שיקחו גם "ליקוט פירושים על אגרת הקודש פרק א" (ליקוט שיצא בשעתו עם פירושי רבותינו נשיאינו), והורה ש"צריכים להביא זאת לרב או לגבאי בית הכנסת, ולומר להם שכיון שקונטרס זה יצא לאור כעת (בערב שבועות), אנו שמחים לחלק זאת ליהודים אחרים, ובכך גם ברצוננו להודות להם שהם מאפשרים לנו לדבר בבית הכנסת. הרבי אמר שיש להקפיד שלא להחזיר את הקונטרסים לקראון־הייסט.

בחג השבועות תשמ"ה, לאחר התפלה, הורה הרבי לרחמ"א חודקוב שיכנס אל 'גן עדן התחתון', שם דיווח הרחמ"א לרבי על התהלוכות ועל־כך שהיו בהצלחה, והוסיף שהפיצו את ה'מורה שיעור לרמב"ם' בכל בתי־הכנסת וכן ערכו 'סיומים' על הרמב"ם. הרבי היה מאוד מרוצה לשמוע זאת. ושאל בעונג רב, האם באמת חלקו את ה'מורה שיעור'...

פניני

קודש

הישנים מעיירה פלונית, ובמילא לא מתאים לו להתערב עם "עמא דבר" שהולכים ל"תהלוכה"!

מה לו ולעיירה פלונית - הוא בעצמו נולד מחוץ לעיירה זו ולא הי' בה מעולם, הקשר היחידי שיש לו עם עיירה זו היא - שמפני שקרוביו נולדו וגדלו בעיירה זו, הרי הוא "מיוחס", ובמילא אינו צריך ללכת ל"תהלוכה"!!! ולא עוד אלא שהוא זה ש"מבקר" את כל החסידים, מי הולך ומי לא, וכיו"ב בשאר עניינים...

ונחזור לענייננו - בנוגע לאלו שכן השתתפו ב"תהלוכה": אפילו אלו שהלכו אמה אחת בלבד כדי לקיים את הציווי והשליחות של נשיא דורנו - הרי זה כבר דבר גדול, ובפרט אלו שהלכו ד' אמות - שיעור שיש לו חשיבות בהלכה בנוגע להוצאה בשבת וכיו"ב, ומעלה גדולה יותר - אלו שהלכו ה' אמות וכו', מהלך מיל ועד למהלך כמה מילין - שעי"ז נוסף עילוי גדול יותר שלא בערך גם באיכות הדבר, כידוע שבענייני קדושה הוספה ב"כמות" פועלת עילוי גם ב"איכות"...

וכל זה - בנוגע להליכה עצמה, ועאכא"כ לאחרי שכאו"א מגיע למחוז חפצו, וממלא את שליחותו של נשיא דורנו באופן המתאים.

(שיחת יום ב' דחג השבועות תשד"מ)

בנוגע צו דער תהלוכה, וואס דאס איז דאך מיינע א שליחות

Tel: HYasleth 3-4251
 President 8-4270

TZEIFEI AGUDAS CHABAD
 LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
 Under the Auspices of
 The Lubavitcher Rabbi מו"ק

Central Office תלמי המרכז
 770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

צעירי אגודת חב"ד
 תחת נשיאות
 כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

ב"ה, ב' סיון, ה'תשכ"ח.

כבוד הנהלה צאנז"ח סניף.....

שלום וברכה:
 הננו מסתירים בזה חוכך דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהואיל לומר
 היום אחרי חמלה המנחה, להסתכרות ולהנהלה צעירי אגודה חב"ד. ומכאשר את כב",
 לפרסם את דברים אלו באופן המהאים.

אזוי ווי עס גייט דאך צו שבועות, וואס שבועות גייט מען דאך אין דער
 תהלוכה - איז אזוי ווי איך האב געהאט ידיעות אז מען האט ווייטער אנגעהויבן
 זיין זעלבן משקה, איז בנוגע צו יעדער איינעם הנהגה, האט דאך יעדער בחירה צו
 טאן וואס ער וויל. אבער בנוגע צו דער תהלוכה פון שבועות, וואס דאס איז דאך

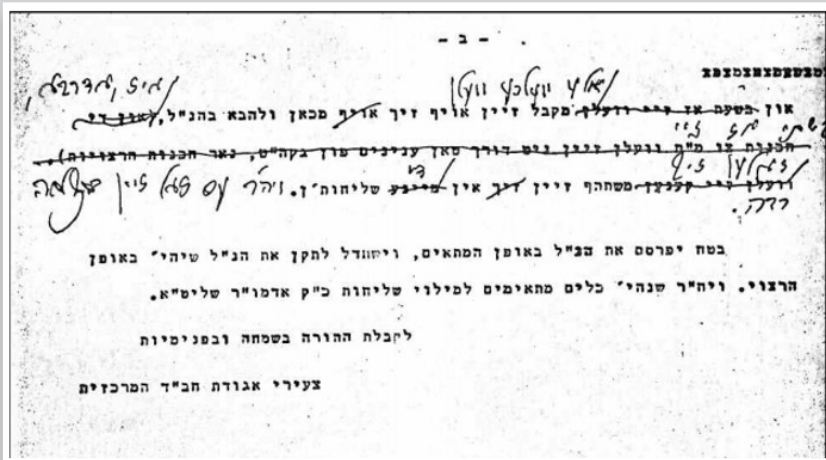
מיינע א שליחות, בעט איך איבערגעבן, אז די וועלכע היסן ניט אפ די תקנות בנוגע
 משקה, זיינען ניט מיינע שלוחים. און איך בעט זיי, אז זיי זאלן זיך ניט שטחף
 זיין אין דער תהלוכה.

די זעלבע זאך איז אויך בנוגע פארן זוכער אין די שליחות פון מל"ח, און
 בנוגע גיין שפ"ח אין די שולן משם זיין אידן, בנוגע לייגן חמילן מיט אידן, איז
 עס דאך א דין אין ש"י, וואס יעדער איד איז מווייב אין דעם. אבער בנוגע צו
 די זאכן וועלכע עס זיינען מיינע שליחות (אזוי ווי די אויבנדערמאנטע ענינים),
 בעט איך, אז זיי זאלן זיך ניט שטחף זיין אין דעם.

וכל האמור איז עס סיי בנוגע חמילנים, סיי בנוגע יונגע לייט, סיי בנוגע
 עלטערע.

פראן אזוינע וועלכע ענטפערן מאך זענען חירובים און אהבה-לוח"ה. מען זעסט
 אבער ניט אז קיין חירובים. מען מיינט עס אין משטות, אן קיינע משטארק
 בנוגע דעם עבר, איז ניטא קיין קפידא. און די וואס זיינען נכשל בעווארן
 אין דעם, דארפן טאן תשובה אויף דערין, און ווי אונז אנדערע יודים בלתי-המבטח.

ביום ד', ב' סיון תשכ"ח לאחר תפלת מנחה קרא הרבי למזכיר הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב ע"ה וליו"ר צא"ח הרב דוד רסקין ע"ה לחדרו הק', ואמר בפניהם שיחה ע"ד הגזירה דשתיית משקה. משיחה זו ניתן לנו להבין את גודל הזכות והאחריות בהשתתפות ב'תהלוכה', בשליחותו של הרבי.

רשימה מהדברים הוכנה, והרבי הגיה אותה מיד, והיא נשלחה במכתב מטעם צא"ח המרכזית לכל סניפי צא"ח.

לפנינו המכתב עם הגהות הרבי:

דעם. אבער בנוגע צו דער תהלוכה פון שבועות, וואס דאס איז דאך מיינע א שליחות, בעט איך איבערגעבן, אז די וועלעכע היטן ניט אפ די תקנות בנוגע משקה, זיינען ניט מיינע שלוחים. און איך בעט זיי, אז זיי זאלן זיך ניט משתתף אין דער תהלוכה. די זעלבע זאך איז אויך בנוגע פארן זומער אין די שליחות פון מל"ח, און בנוגע גיין שמח"ת אין די שולן משמח זיין אידן וכיו"ב.

[בנוגע לייגן תפילין מיט אידן, איז עס דאך א דין אין שו"ע, וואס יעדער איד איז מחוייב אין דעם. אבער בנוגע צו די זאכן וועלעכע עס זיינען מיינע שליחות'ן (אזוי ווי די אויבנדערמאנטע עניינים),

הננו מוטרים בזה תוכן דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהואיל לומר היום אחרי תפלת המנחה, להמזכירות ולהנהלת צעירי אגודת חב"ד. ומבקשים את כב', לפרסם את דברים אלו באופן המתאים.

אזוי ווי עס גייט דאך צו שבועות, וואס שבועות גייט מען דאך אין דער תהלוכה - איז אזוי ווי איך האב געהאט ידיעות אז מען האט עס זיינען דא אזוינע וואס האבן ווייטער אנגעהויבן מקיל זיין בנוגע טרינקען משקה, איז בהנוגע צו יעדער איינעמס הנהגה, האט דאך יעדערער די בחירה צו טאן וואס ער וויל היפך פון מייך בקשה אין

בעט איך, אז זיי זאלן זיך ניט משתתף זיין אין דעם].

וכל האמור איז עס סיי בנוגע תלמידים, סיי בנוגע יונגע לייט, סיי בנוגע עלטערע.

פראן אזוינע וועלעכע ענטפערן פארשידענע תירוצים און הצתלות'ן **אמתלאות**. מען נעמט אבער איך זוך קיין תירוצים. מען מיינט עס גאר אין פשטות, אן קיינע פשטלאך.

בנוגע דעם עבר, איז ניטא קיין קפידא **מצדי ח"ו, כלל וכלל**. אע"פ נאר און די וואס זיינען נכשל געווארן אין דעם, דארפן טאן תשובה אויף דערופן, אזוי-די אויף אנדערע דברים בלתי רצויים:

פענוח ללה"ק:

היות שמתקרבים לשבועות, שבשבועות הולכים הרי לתהלוכה - אזי כיון שקיבלתי ידיעות שישנם כאלו שהמשיכו להקל בנוגע למשקה, אזי בנוגע להנהגתו הפרטית של כל אחד, יש לכל אחד את הבחירה לעשות איך שהוא רוצה היפך מבקשתי בזה. אבל בנוגע לתהלוכה של שבועות, שזו הרי שליחות שלי, מבקש אני למסור, שאלו שלא שומרים את התקנות של המשקה, הם אינם שלוחיי, ואני מבקש מהם, שהם לא ישתתפו בתהלוכה. אותו הדבר הוא בנוגע לנסיעה בקיץ בשליחות המל"ח, ובנוגע ללכת בשמח"ת לבתי הכנסת לשמח יהודים וכיו"ב.

[בנוגע להניח תפילין עם יהודים, הרי זה

און בשעת אז זיי וועלן אלע וועלעכע וועלן מקבל זיין אויף זיך אויף מכאן ולהבא כהנ"ל, (און די הכנות צו מ"ת וועלן זיין ניט דורך טאן ענינים פון גקה"ט, נאר הכנות הרצויות), וועלן זיי קענען איז, **אדרבה, בקשתי אז זיי זאלן זיך משתתף זיין אין מיינע די שליחות'ן**. ויה"ר עס זאל זיין בהצלחה רבה.

בטח יפרסם את הנ"ל באופן המתאים, וישתדל לתקן את הנ"ל שיהי' באופן הרצוי. ויה"ר שנהי' כלים מתאימים למילוי שליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות צעירי אגודת חב"ד המרכזית

דין בשו"ע, שכל יהודי מחוייב בזה. אבל בנוגע לדברים שהם שליחות שלי (כמו הענינים האמורים), מבקש אני, שהם לא ישתתפו בזה].

וכל האמור הוא הן בנוגע לתלמידים, הן בנוגע לאברכים, והן בנוגע למבוגרים.

ישנם כאלו שעונים תירוצים שונים ואמתלאות, אבל אני אינני מחפש כלל תירוצים. כוונתי בפשטות ללא פירושים.

בנוגע לעבר, אין קפידא מצדי ח"ו, כלל וכלל. אלא אלו שנכשלו בזה, צריכים לעשות תשובה על זה.

וכל אלו שיקבלו על עצמם מכאן ולהבא כהנ"ל, אזי, אדרבה, בקשתי שהם ישתתפו בשליחויות אלו. ויה"ר שיהיה זה בהצלחה רבה.

אתה בחרתנו

ה'ביטול' של החסידים ב'דור השביעי', ה'עצם' שנמצא
דווקא בתוך ה'פרטים' הקטנים וה'בכך' שיש לקחת מחודש
השביעי למשך כל השנה כולה • התוועדות מעמיקה
ומרוממת עם הרה"ח ר' אלימלך צוויבל, משפיע ישיבת
תומכי'תמימים ליובאוויטש במוריסטאון, ניו ג'רסי

אב אחד

היא בעצם דבר מחודש. ובלשון החסידות: 'אלקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות'.

בחר בנו

כשלמדנו בישיבה בלוד, היו נערכות מזמן לזמן התוועדויות בהן היו משתתפים בחורים מיישיבות שונות. ההתוועדויות הגדולות ביותר התקיימו ב"ט כסלו, בהן היה הרב שלמה חיים קסלמן ע"ה מתוועד במשך כל הלילה ונטלו בהם חלק למעלה ממאה בחורים מיישיבת פוניבז'. בהתוועדות י"ט כסלו באחת השנים, דיבר ר' שלמה חיים על עניין ההתקשרות לרבי, ובין הדברים אמר לו אחד מהבחורים: "אתם מתקשרים לרבי, אבל אנחנו מתקשרים לאב"י ורבא" (ועלידייזה מתקשרים לקב"ה). ר' שלמה חיים השיב לו: "אמנם אתה מתקשר לאב"י ורבא, אך השאלה היא האם אב"י ורבא רוצים להתקשר אתך; אנחנו מתקשרים לרבי והרבי רוצה להתקשר אלינו".

הרב ישראל לייבוש ע"ה שהיה יו"ר צעירי אגודת חב"ד בארץ הקודש, היה יהודי בְּטֵל ואיש מעש. באחת השנים, לקה בהתקף לב ביום הושענא-רבה, והרופאים ציוו עליו להתפנות לבית הרפואה. כששאלו את הרבי האם עליו ללכת, הורה הרבי שלא יילך מאחר ששם אין מי שישמור עליו. דהיינו, שכאן - אצל הרבי - הרבי שומר עליו...

[הרופאים סברו שהסיבה להתקף היא משום שהפסיק לקחת כדורים מסוימים שהיה רגיל לקחת, אך הרבי

לפני כארבעים שנה, כשישיבתנו (כיום - מוריסטאון) שכנה עוד בעיר נוארק, למד בה אחד מנכדי המשפיע הרה"ח ר' ניסן נמנוב ע"ה. ניצלנו את ההזדמנות כדי לבקש מהסבא - ר' ניסן שיבוא להתוועד בישיבה, וכך הווה.

ר' ניסן פתח את ההתוועדות באומרו, שאמנם איננו מכירים איש את רעהו, אך יש לנו דבר אחד משותף - כולנו חסידים של הרבי. בהמשך, התוועד ר' ניסן באריכות על-כך שחסידות תובעת שתהיה הגברת הצורה על החומר, ובאותיות פשוטות, שהעיקר יהיה הרוחניות ולא הגשמיות.

התביעה של חסידות היא חידוש גדול מאוד. מבואר בחסידות שיש חילוקים בין העולמות, עד כמה הרוחניות נרגשת בהם וכמה הגשמיות תופסת מקום, והעולם הזה הוא המקום בו הגשמיות היא העיקר והרוחניות כמעט אינה נרגשת. בלקוטי תורה מבאר אדמו"ר הזקן את החילוק בין זמן התנאים והאמוראים לזמננו: על-אף שגם בזמנם עסקו בענייני העולם הגשמיים - חרשו, זרעו וכדו', אך הרוחניות הייתה העיקר והגשמיות באה רק בדרך טפל - מה שמוכרח ותו לא. כיום, לעומת זאת, הגשמיות תופסת את עיקר ההתעסקות. נמצא אם כן, שדרישת החסידות מהאדם היא היפך טבע העולם.

אך חסידות אינה מסתפקת בכך, ומחדשת עומק נוסף: לא זו בלבד שהרוחניות היא העיקר, אלא שהיא המציאות הפשוטה, והגשמיות

לא ענה. הרבי ידע שהוא לוקח את זה ללב, ואכן, ימים ספורים לאחר מכן, בהושענא־רבה, הוא לקה בלבון.

הרבי הורה שיבוא עם כיסא־גלגלים וישהה כל העת ב770. בליל שמחת־תורה, שאל הרב לייבוב את הרבי האם הוא יכול ללכת לאכול סעודת יום־טוב, והרבי נענה בחיוב ובתנאי שיחזור מיד וישהה במשך כל החג ב770. בסיפור זה

אמר שזה "בגלל שהוא ירא ממני"... והסביר, שבחג הסוכות, כשעבר בחלוקת דולרים ל'טנקיסטים', נשאל עלידי הרבי האם הוא טנקיסט? הרב לייבוב התבלבל ולא ידע מה לענות, מחד גיסא הוא יו"ר צא"ח ולאידך הרי הרבי שואל אותו... והוא ענה: אני לא יודע. הרבי לא קיבל את התשובה ושאל שוב: אתה כן טנקיסט או לא? ושוב הוא

לא ידע, ואילו היה יודע לא היה מדבר
על-כך בכדי שלא להלבין את פניו...

יעצט דארף מען ערשט

תשובה טאן

ידועה השאלה ששאל אדמו"ר
הריי"צ נ"ע את אביו אדמו"ר הרש"ב נ"ע,
מה היא העבודה לאחר יום הכיפורים?
וענה לו אדמו"ר נ"ע: "יעצט דארף מען
ערשט תשובה טאָן" - כעת הוא הזמן
להתחיל לעשות תשובה...

מהי השייכות של תשובה לצדיקים,
ובפרט לאחר יום כיפור? מבאר הרבי,
שזהו על-דרך המובא בתניא אודות
צדיק גמור, שאמנם יש לו אהבת ה'
וכו', אך בסופו של דבר הוא 'מציאות'
- "יש מי שאוהב", ולכן, גם לאחר יום
כיפור נדרשת ממנו עבודת התשובה על
הדרוש תיקון.

אם הדברים אמורים אודות צדיק,
קל-יחומר שלאנשים כערכנו יש הרבה
מה לתקן. כמובן, שאצלנו התשובה
אינה על-כך שאיננו בטלים במציאות
ואוחזים בדרגת "יש מי שאוהב"... אלא
על החסרונות הגלויים שכל אחד מאתנו
מכיר ויודע "אליבא דנפשי".

באחת משיחותיו עומד הרבי על
העובדה שבספרים לא נזכרה מעלתם
של ארבעת הימים שבין יום הכיפורים
לסוכות. נקודת הביאור היא שזהו דווקא
מצד גודל מעלתם, ובכדי להסביר זאת
מקדים הרבי כמה דוגמאות:

תפילת ערבית, היא "רשות", בשונה
מיתר התפילות, אבל דווקא היא נעלית

רואים במוחש שנוסף לכך שהרבי רואה
את המחשבות של כל אחד, הרבי חושב
ומרגיש כל אחד. החסיד חושב על הרבי
והרבי חושב עליו.

דרך אגב, את העובדה שהרבי יודע
מחשבות ראו במוחש ממש, ובדידי
הווה עובדא: יש לי אח, שאינו נמנה על
עדת חסידי חב"ד, המנהל ישיבה בארץ-
הקודש. בתקופה מסוימת היו לו בעיות
בפרנסה, ובאותה עת זכה להיכנס אל
הרבי ל'יחידות'. לפני היחידות, חשב
לשאול את הרבי האם כדאי לקבל
משרה בארצות-הברית ולשלוח את
הכסף למשפחתו בארץ. לפועל, בפתק
שהכניס לרבי לא הזכיר את העניין הזה,
ולמרות זאת, בין התשובות, ענה לו
הרבי גם על שאלה זו.

זכור לי סיפור נוסף, על ילדה קטנה
שהרבי שאל אותה ביחידות איזו פרשה
היא לומדת. הילדה למדה וידעה כמה
פרשיות, אך אהבה במיוחד את פרשת
וירא, ומאוד חפצה שהרבי ישאל אותה
על פרשה זו, אך התבלבלה ולא הצליחה
לענות על השאלה. הרבי, שקרא את
מחשבותיה ברוח-קדשו, החל לשאול
אותה שאלות רבות על פרשת וירא...

השד"ר הרב שמואל דוד רייטשיק
ע"ה סיפר על 'רוח-הקודש' גלויה שראה
אצל הרבי עוד קודם 'קבלת הנשיאות'.
היה זה כאשר הביא מקליפורניה יהודי
אמיד ל770, הרבי שהיה מכונה אז
'הרמ"ש' התוועד, ובמהלך ההתוועדות
דיבר על כמה עניינים שהעיקו לאותו
גביר. לאחר ההתוועדות ניגש ר' שמואל
דוד לרבי, ושאל כיצד ידע הרבי שעניינים
אלו הפריעו לגביר? הרבי השיב שהוא

"מאה פעמים ואחת" שהפעם האחת שקולה כנגד כל המאה, מאחר שהיא למעלה מהרגילות; הדרגה השלישית היא "בקש שלום" - יהודי הלומד תורה. החילוק בינה לשתי הדרגות הקודמות הוא, ששתי דרגות אלו הינן דרגות שונות בקיום המצוות, בהן האדם מקיים את ציווי ה' כעבודת עבד - ישנה המציאות שלו ומציאות האדון. בלימוד התורה, לעומת זאת, האדם אינו מציאות, כי-

יותר משאר התפילות, כמובא בזהר. הסיבה לכך היא משום שדווקא מכיון שמעלתה גדולה מאוד, היא אינה יכולה 'לרדת' ולבוא כציווי, כי אם כ"רשות". כך גם ניסוך המים, שהוא מדברי קבלה [בעוד וניסוך היין הוא מדאורייתא], ודווקא בו השמחה גדולה יותר, עד ש"מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו". אף ההקפות בשמחת-תורה נעלות יותר משמחת בית השואבה, אף שהן רק מנהג ישראל, כמבואר בלקוטי תורה.

מכך מובן שדווקא מפני מעלתם העצומה של ארבעה ימים אלו, אין בהם מצווה או חיוב כלשהו.

בהמשך השיחה, מגלה הרבי עומק חדש ומבאר שמעלתו של מנהג ישראל, היא ששורשו הוא במהות היהודי, בעצמותו. אף שישנה מעלה בהמשכה אלקית הבאה מלמעלה וחדורת בפנימיות התחתון, סוף־סוף זהו "מלמעלה למטה", ואילו במנהג ישראל מתבטאת פנימיות היהודי ומתגלית עצם נשמתו.

בהקשר זה, ישנו ביטוי מהרבי האומר שמעלת הריקוד של שני יהודים יחד בשמחת-תורה, היא למעלה ממעלת ההקפות עצמם, מאחר שריקוד זה אף אינו בגדר מנהג!

באחת משיחותיו של הרבי מבוארות כמה דרגות בתשובה: "סור מרע" - יהודי המקיים את כל המצוות, עשה ולא־תעשה (כי גם ביטול מצוות עשה הוא 'רע') כראוי; "עשה טוב" - יהודי שעובד את ה' למעלה מרגילותו וטבעו, כמובא בפרק ט"ו בתניא לגבי הלומד

הוא מונח לגמרי בקיום רצונו של ה' -
"בכל דרכך דעהו".

בספר 'מסילת ישרים' מבואר
שענייני העולם הזה נחלקים לשלושה
סוגים: מצוות, איסורים, ודברי הרשות
- דברים מותרים. מובן, שרצון ה' הוא
שנשתמש בדברי הרשות לשם-שמים,
אך הוא ידע שכנראה אנו איננו מסוגלים
לכך, ולכן לא חייב אותנו בהם... אך מי
שלומד חסידות יודע שעיקר העבודה

אם רק כחזור אחר דברי המלך, שהרי
התורה היא חכמתו ורצונו ית'.

ברם, שלוש דרגות אלו, שייכות
לאופן העבודה הבא מלמעלה למטה,
בדרך של ציווי והמשכה אלקית לאדם.

אמנם, ישנה דרגה נעלית מכולם,
שעניינה הוא - "אתם קנויים לי". מי
שקנוי ושייך לה' אינו מסתפק בקיום
תורה מצוות, אלא בכל עת ובכל מקום

ומאחר שטרודים הם במצוות, אינם עוברים עבירות. נשאלת השאלה: הרי ביום-טוב הראשון של חג הסוכות עסוק היהודי במצוות לולב עצמה וכיצד שייך שאז יעבור עבירה ח"ו? משאלה זו מוכח שההכנה למצווה נעלית אף יותר מהמצווה עצמה.

דווקא בימי הכנה למצווה, מתגלה הקשר העמוק שבין יהודי עם הקב"ה. קודם לכן, היה הקשר בעיקר בקיום המצוות: חודש אלול, ימים נוראים, עשרת ימי תשובה וכו'. ארבעת הימים הללו הם ימי חול, והעבודה בהם היא בענייני הרשות - "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", שבהם מתבטאת האחדות האמתית עם הקב"ה.

היא דווקא "בכל דרכך דעהו" - בדברים המותרים יש מעלה יתרה על קיום המצוות, ובהם בא לידי ביטוי שאצל יהודי לא שייכת מציאות של דבר הנפרד מאלקות.

כן הוא גם בעניינם של ארבעה ימים אלו, הבאים לאחר יום כיפור וקודם חג הסוכות. על יום-טוב הראשון של חג הסוכות כתוב "ולקחתם לכם ביום הראשון", והגמרא אומרת על-יכך "ראשון לחשבון עוונות", שהרי ביום-הכיפורים נמחלו כל עוונות ישראל. מקשה המדרש: הרי ישנם ארבעת הימים שבין יום-הכיפורים לחג-הסוכות. ולכאורה, היום שלמחרת יום-הכיפורים צריך היה להיות הראשון לחשבון עוונות? ומתרץ, שבימים אלו עסוקים ישראל "זה באתרוגו וזה בלולבו",

העצם - דווקא בפרטים הקטנים

את כל הכחות בעבודות כמו אתכפיא וכדו', המשולות לפרוטות בערך לעניין העיקרי בו חפץ המלך.

השינוי בין חסידים אלו בלט מאד. כמי שהיה רגיל לסגנון ההתוועדויות של ר' שלמה חיים וחסידים נוספים בארץ־הקודש, בהן הדגש היה בעיקר על ענייני עבודה ואתכפיא וכדו', חשתי מיד שאצל הרבי הדגש היה אחר לגמרי. הרבי תבע בכל פארברענגען 'עצמות'. זה היה משהו אחר לגמרי.

דרך אגב, שמעתי בעבר מהרב יוחנן גורדון ע"ה שהיה השוחט בדאקשיץ, שכאשר היו יושבים בבית־הכנסת וחוזרים מאמר חסידות, היה 'מתנגד' אחד שלא היה ניגש לשולחן, אלא ישב בפינתו ולמד גמרא. פעם אחת, הוא לא התאפק, ניגש לאחד החסידים ואמר שהוא שומע אותם מדברים הרבה על־כך שכשיבוא משיח יהיה גילוי 'עצמות', ושאל מה הם העצמות הללו? האם כשיבוא משיח יאכלו רק עצמות...?

[בכלל, יש ביטויים השגורים על לשונם של חסידים שלא מוכרים כלל במקומות אחרים. פעם הגיע "אָ גוטער איד" מסוים לאדמו"ר הריי"צ, ולאחר המאמר שאל את אדמו"ר הריי"צ על תוכן המאמר. הרבי ענה שדובר על ה'צמצום', הגיב אותו אדמו"ר: "אָ יאָ, אכן היום הפרנסה בצמצום..."].

יש הסוברים, בטעות, שאין ללמוד מיד בתחילה את מאמרי הרבי, ובפרט את המאמרים המוגהים, שנדפסו ב'ספר המאמרים - מלוקט'. בראשית, טוענים הם, יש ללמוד את המאמרים וה'המשכים' של הרבי הרש"ב וכו'.

בשנת תשכ"ב, זכיתי להגיע לראשונה אל הרבי. באותה השנה דיבר הרבי רבות על־כך שההיתר לצאת מארץ־הקודש הוא בכדי שתהיה הוספה בתורה ובתפילה וכו'. השלמות של כל פרט ופרט הייתה יקרה מאד אצל הרבי, והוא דרש מאתנו להתקדם ולעלות מעלה מעלה בכל הקשור לתורה ומצוות.

במאמר המוסגר: משהו התאונן פעם אצל הרבי שעל־אף שהוא לומד הרבה חסידות, העניינים המבוארים בחסידות אינם 'מונחים' אצלו. הרבי השיב לו שיחשוב חסידות בד' אמות של זה שאצלו כן מונחים אותם העניינים. אמרו על כך, שהד' אמות הללו, הם ההימצאות ב770...

אני זוכר את אחת ההתוועדויות של ר' ניסן נמנוב ב770, בה דיבר כדרכו על אתכפיא ועבודה וכדו' בהתלהבות גדולה, ובקהל חלה התעוררות גדולה. ר' אברהם דרייזין ("מאיור") עצר אותו מדיבורו, והחל לספר על מלך גדול שחיתן את בתו היחידה, ערך סעודה גדולה שתוכננה במשך חודשים ארוכים, והזמין אליה את כל בני המדינה, שרים ואצילים ממדינות סמוכות. והנה, ברגעי השיא של השמחה, ניגש אל המלך אזרח פשוט, משך בשרוול חולצתו, וביקש להזכיר לו על אודות חוב קטן שחייב לו המלך מלפני מספר שנים...

כך, המשיך וטען ר' אברהם, הרבי עוסק בלהט בהכנת העולם כולו לגאולה, אין זה הזמן הנכון להשקיע

למלך. ב. לפעמים המלך בוחר לעצמו משנה: למלך רק משום שהוא רוצה בכך, ובמקרה כזה אינו מתחשב בדעתו כלל.

כך בחירת הקב"ה במצוות, אינה מפני המעלה שבהנחת תפילין או החיסרון שבאכילת חלב וכד', אלא שכך עלה ברצונו, ללא כל סיבה כלל, ולפיכך אין דבר נעלה יותר מקיום המצוות שהן רצון העליון.

כשכתוב ב"קונטרס התפילה" שבחור צריך להתפלל בעבודה - הכוונה היא שכך בחור צריך להתפלל בפשטות! אין זו התעסקות בפרוטות חלילה, זהו קיום רצון העליון, אשר מי ידמה ומי ישווה לו, זהו הון יקר מכל יקר! אלו הם דברים שלא שייך בהם כל שינוי, ואלו שאומרים שהשתנו הזמנים ועבודת התפילה אינה נוגעת כיום, משמעות הדברים היא שחלק זה בתורה אינו נצחי חסידות!

כח התשובה

על-פי זה נשאלת השאלה: אם כן, כיצד יכול יהודי לשוב בתשובה ולשנות כביכול את הרצון העליון? מאחר שעבר על רצון העליון באי-קיומו את ה'פרטים' בהם חפץ ה', מדוע שייסלח לו על-ידי שעשה תשובה?

במקומות רבים בחסידות מבואר הפסוק "אֵל דְּעוֹת ה'", שישנן שתי דעות באלקות: דעת תחתון ודעת עליון. דעת תחתון, שלמטה יש ולמעלה אין [ואין הכוונה שרק הנבראים מרגישים כך, כי אם שגם מצד דרגת האלקות המהווה את העולם כך היא הדעה]; ודעת עליון, שלמטה אין ולמעלה יש.

טעותם נובעת מכך שמאמרי הרבי מדגישים את מעלת היהודי מעצם היותו יהודי, הקשור עם "עצמותו ומהותו ית'", ולדעתם, נותן הדבר מקום לקְעוֹת ולחשוב, שאין זה נוגע אם עשה מצווה או עבירה, שהרי בהרהור תשובה אחד הכל מסתדר... מאמרי הרביים הקודמים, עוסקים רבות בהסברת מעלת התורה והמצוות, ובכדי שלא יבוא לטעות ולזלזל בקיום המצוות חסידות, מוכרחים ללמוד קודם את המאמרים הללו.

זו טעות מעיקרה! וברור שהדגש של הרבי על הקשר של כל יהודי עם ה'עצמות', כמו גם התביעות של הרבי להכין את העולם לגאולה, אינם בסתירה כלל וכלל לעיסוק בפרטים הקטנים, ואדרבה. דווקא בפרטים אלו באה לידי ביטוי כוונת העצמות, בדומה למעלתם של ימות החול והעבודה של "בכל דרך דעהו", על ימים טובים והעבודות ד"סור מרע", "עשה טוב" ו"בקש שלום".

מי שלמד את המאמרים של הרבי, מונח אצלו שהמצוות הם רצון העצמות, כלשון הידוע בתורת שלום "כל המצוות מתייחסים אל העצמות אין-סוף בעל הרצון", וכאמרה המפורסמת של אדמו"ר הרי"צ לר' חאטשע פייגין, שכל ההשכלות הם 'גילויים', ואילו תפילת מנחה היא 'עצמות'!

דוגמה לדבר: ישנם שני אופנים מדוע בוחר המלך למנות לעצמו משנה: למלך: א. מצד ריבוי עיסוקיו של המלך, נדרשת עזרת אדם פיקח שינהל את ענייני המדינה כדבעי. במקרה זה מתחשב המלך בדעתו ועצותיו של המשנה-

ברצון המצוות, היינו, שה'עצמות' אינו מוגבל בקיום המצוות, אך ביאור זה אינו מפחית מחשיבות המצוות, אלא מסביר את גדולתה והפלאותה של ה'עצמות'. רצונו הקדוש וה'עצמי' של הרבי הוא

הרבי מסביר, ששתי הדרגות הן בעצמות אין-סוף, שהוא "למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית". פשוט המילים "למעלה מעלה עד אין קץ" הוא, שרצון העצמות יכול להתעלם

לגשמיות, ולאחר שירדה למטה היא מתגעגעת לאלקות. היא אמנם שכחה את כל העניינים שלמעלה בגן־עדן, אך היא מבחינה בכך שעולם־זהה לא מספק את מה שהיא מחפשת. תאוות ותענוגים גשמיים לא יוכלו לספק את הנשמה של יהודי.

אבל אף־על־פי־כן - כמו שהרבי

- שיהיה לנו 'קאָך' וחיות בלימוד התורה, עבודת התפילה וקיום המצוות בהידור.

רצוא ושוב

זכיתי להיות נוכח ב770 בשמחת־תורה תשכ"ב לפנות בוקר, בשעה שהרבי לימד את הניגון "אנעים זמירות". הדבר עומד חי בזכרוני, זהו מהדברים שאי אפשר לשכוח.

הרבי עמד על הבימה, וסיפר על חסיד שבמוצאי יום־כיפור שכח ללכת לביתו לאכול... הוא אמנם ידע שמוטל עליו לעשות "דירה בתחתונים", 'שוב', ולא 'רצוא'; אבל הוא לא יכול היה לנתק את עצמו מהתענוג של יום־כיפור שהתבטא אחר־כך ב"לדעת כל רז סודך". אותו יהודי, התבטא הרבי, שכח לאכול.

ר' שמואל לויטין סיפר בהזדמנות מסוימת משל על הנשמה, אותו שמע מרבו הרשב"ץ. המשל מספר על מלך שנסע למדינה רחוקה בה שמע ניגון יפה ששבה את לבו. כשחזר המלך למדינתו ורצה לנגן את אותו ניגון שובה הלב, לא הצליח להיזכר בו, ולא יכול היה להשיב את נפשו, עד אשר שלח שלוחים לאותה המדינה שיביאו אליו את התווים לניגון המיוחד. השלוחים הביאו אתם למדינת המלך אָמָן מן המדינה ההיא המכיר את ניגוני המדינה, אך אף אחד מן הניגונים שניגן לא היה אותו הניגון אותו פָּסַף המלך לשמוע. המלך אמנם שכח כיצד מתחילה המנגינה, אך זכר ש"זה לא זה, ולא זה"...

כך, המשיך הרשב"ץ, כאשר הנשמה הייתה למעלה, לא הייתה קשורה כלל

רבות על תשובה עילאה. ענה לו הרבי, שכהוראת שעה יש לעשות תשובה עילאה מיד, אפילו כאשר עוד לא עשה תשובה תתאה, ועל האדם מיד ללמוד ולקיים מצוות בחיות. המשיכו ושאלו את הרבי: הרי אדמו"ר הרש"ב אמר שאי אפשר להגיע לתשובה עילאה ללא הקדמת תשובה תתאה תחילה? הרבי

לימד אותנו פעמים רבות - העיקר הוא ה'שוב', המעשה הוא העיקר.

תשובה עילאה

באחת הסעודות שהתקיימו במחיצת הרבי בבית אדמו"ר הריי"צ, שאל אחד הנוכחים את הרבי מדוע הוא מדבר כה

לפעמים יהודי מחליט החלטה טובה,
אך את ביצועה הוא דוחה למחרת, אך
כאשר היצר הרע רוצה משהו, אף פעם
הוא לא מחכה למחר...

זכורני שבאחת מהקבוצות

הפטיר: "נו... אז לא יתנו לו מפטיר או
שלישי או שביעי..."

מה הכוונה לעבוד את ה' בחיות?
כמו שאדם אוכל בחיות. ר' שלמה חיים
היה אומר שצריך ללמוד מהיצר הרע -

הייתה ה'נפילה' שלו. צריך לדעת איך להתנהג, ולא להציע עצות.

סיפור מעניין נוסף התרחש עם הגבאי של אדמו"ר הרש"ב, שפעם הורה לו הרבי להכניס את החסידים העניים תחילה, ורק לאחר מכן את העשירים. החסידים העשירים שלא רצו להמתין זמן רב, הבטיחו לגבאי סכומי צדקה גדולים ממה שתכננו לתת בלאו הכי, על־מנת שיכניסם מוקדם יותר, והגבאי, שידע את הצורך שהיה לרבי באותם ימים בסכומי הכסף עבור עניינים כלליים, הסכים לבקשתם.

למחרת, כשבאו לנסוע ברכבת, נתגלה שלא נותר כסף בקופה. הגבאי מאוד התפלא על כך, שהרי פלוני ואלמוני נדבו סכומי כסף גדולים, ולהיכן נעלם הכסף?! אמר לו הרבי: הוא אשר אמרתי לך, כיון שנכנסו הגבירים בתחילה ונדבו סכומי כסף, כשנכנסו אחריהם החסידים העניים וסיפרו את צרותיהם וקשייהם בפרנסה, קיבל כל אחד מהם חלק מהכסף שהיה בַּיָּד, עד שהכל נגמר... ישנם חסידים כאלו שרוצים 'לעזור' לרבי, הם מתכוונים לטובה אבל לא מבינים שלרבי אין צורך להציע עצות.

בדורנו זכינו לראות דוגמה חיה של חסידים שהיו בטלים לרבי בכל לבם ונפשם.

כזה היה הרה"ח ר' מרדכי מענטליק ע"ה, ששימש דוגמה־חיה לראשי־שיבה שהוא גם חסיד אמת... הוא מעולם לא השתתף בסעודות שהתקיימו בבית הרבי הרי"צ בקומה השנייה של 770, רק

הראשונות של הבחורים מהארץ, שהגיעו אז קודם חג הפסח, היה בחור שהיו לו בעיות עם הצבא. הרבי סיפר בבת־שחוק עליך ששאל את הבחור מדוע אינו לומד, והרי התנאי לאישור היציאה מהארץ היה רק אם ישב וילמד, והבחור ענה שהוא החליט להתחיל ללמוד אחרי פסח...

בתשובה עילאה יש ריבוי דרגות. בלקוטי תורה מבואר, שהנשמה תהיה דבוקה באלקות כמו שהייתה קודם הירידה, ביטול במציאות ממש. אבל אצל הרבי הכוונה בתשובה עילאה היא לתפילה ולימוד התורה בחיות. לאו דווקא ביטול במציאות או ביטול היש.

ביטול לרבי

ר' ישעיה מטלין, שהיה הסופר של הרבי וזכה לבדוק את התפילין של הרבי, והיה גם האחראי לברר אצל הרבי מתי יקראו בספר־תורה של משיח, סיפר לי פעם על החסיד ר' יחזקאל דרויער, שהיה מחסידי אדמו"ר הזקן, ולאחר־מכן מחסידי אדמו"ר האמצעי. בשלב מסוים הייתה לו 'נפילה', והיו אומרים עליו שהוא שיכור - לא שהיה משתכר ממש, אלא שאם היה רואה בקבוק משקה היה 'נופל'. מה גרם לנפילה זו? בהזדמנות מסוימת נסע עם אדמו"ר האמצעי, ובדרך התווכח מעט עם הרבי באיזה דרך יש לנסוע. אמר לו הרבי: חצק'ל, רד מהעגלה, ומזה הייתה תחילת הנפילה שלו.

אף שהוא חשב שעושה דבר טוב, הנה מצד הקפידה של אדמו"ר האמצעי

מפני שלא רצה לראות את הרבי כאשר אינו יושב בראש השולחן...

אני בעצמי זכיתי להיות נוכח בסעודות אלו כמה פעמים. ואני זוכר שר' מיכאל טייטלבוים ע"ה היה צועק על הבחורים שנעמדים מול הרבי: מה אתם מראים לרבי מלאכים חדשים (שנוצרים מכל מחשבה...).

תענוג מ'נגלה'

בשנים בהן למדתי בישיבה בלוד, נהגנו לנסוע לישיבות שונות כגון כפר הרא"ה, נחלים וכדו', בהן היינו עורכים התוועדות במועדים חסידיים וכדו'. בהזדמנות מסוימת, כתבנו לרבי שבנסיעתנו החלטנו להכין היטב עניין בנגלה על מנת לחזור עליו, מפני שיצא שם על הישיבות שלנו שלא לומדים בהן 'נגלה' כדבעי... הייתה זו שטות מצדנו לכתוב כך, כמובן, אך קבלנו על כך מכתב תשובה בו כתב הרבי: "נעם לי במיוחד לקרות האמור במכתבם על דבר ההוספה בפלפולא דאורייתא..."

הרב אברהם הערש הכהן ע"ה, שהיה המשגיח שלנו בישיבה, אמר שמעולם לא ראה אצל הרבי חיות קְזוּ הקיימת בשעה שהרבי מדבר על עניינים בנגלה.

פעם, סיפר ר' שלמה חיים לרבי ב'יחידות' על בחור שחושב חסידות חצי שעה לפני התפילה, וכשראה את הקורת־רוח שהייתה לרבי מכך, אמר לרבי שבליובאוויטש היו שחשבו חסידות עד השעה ארבע. הרבי הרים את ידיו הק' בהתפעלות ושאל: מתי הם למדו נגלה?...

ישנו פתגם מאדמו"ר הרש"ב: במקום אחד כתוב "ובתורת ה' חפצו", ובמקום אחר כתוב "ובתורתו יהגה"; "תורת ה'" היא תורת החסידות, שבה מדברים בבירור אודות הקב"ה ("תורת ה'"), ואילו "תורתו" היא תורת הנגלה שלא מדובר בה בבירור על הקדוש־ברוך־הוא. עיקר הרצון ("חפצו") הוא בלימוד החסידות, אבל השקידה בפועל ("יהגה") היא בעיקר בלימוד הנגלה.

לא פסיק טעמא בגוי'

בפרק ב' בתניא, באמצע הביאור בעניין הנשמה איך שהיא "חלק אלקה ממעל ממש", מבאר באריכות את העניין של ראש בני ישראל. ולכאורה, מהי השייכות לעניין ההתקשרות לרבי, שמאריך בו כל־כך דווקא בפרק ב'?

אלא, שבכדי שיהודי הנמצא כאן למטה בעולם־הזה, יוכל להרגיש את נשמתו כפי שהיא למעלה, את הביטול שלה לאלקות, מוכרחים רבי. ר' שלמה חיים היה אומר, שיתכן שיהודי ילמד חסידות כל היום באינידח, אך אם אין לו רבי לא יוכל להיות חסיד.

תנועת החיים הזו ש"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני", אצל הרבי היא במוחש ממש. וכפי שרואים בפועל, שיהודי שקשור לרבי, מוותר על כל מה שיש לו ונוסע לשליחות.

כאשר היינו בחורים, היה קשה יותר לראות את הביטול, ולעומת זאת היום רואים את הביטול הרבה יותר. הגידול העצום בכמות האברכים היוצאים לשליחות הוא ביטוי מובהק לכך. רואים

לקיים בקבלת עול והתענוג יבוא לאחר-מכן.

מהו תענוג, מהי שמחה? בלקוטי תורה מבואר שאין זה כטעות העולם שכשיש שמחה יש תאוות. הצמח-צדק מסביר זאת במאמר, ומביא את דברי המהר"ל שפנימיותו של יהודי היא טובה תמיד, אלא שבחיזוניתו יכול להיות לא טוב. אך אצל הגוי הוא להפך, פנימיותו אינה טובה, ורק בחיזוניתו יכול להיות לעתים טוב. שעת שמחה היא שעת התגלות הפנימיות, ופנימיותו של יהודי אינה שייכת לתאוות.

מספרים על חסיד שלפרנסתו היה בעל אכסניה, וכחסיד, כשהיה רואה יהודי שצריך לתקן את מידותיו, היה משתדל לחנכו מעט... יום אחד נכנס לאכסניה 'מתנגד' שהיה זקוק לביטוש... מה עשה? הכניס אותו לאחד מחדרים

במוחש שמאיר אור חדש בעולמות, ועל-אף, שישנה ירידת הדורות, ההתקשרות לרבי היום היא עמוקה יותר, פחות חושבים על עצמנו ויותר על השלמת הכוונה העליונה.

קבלת עול ותענוג - הילכו יחדיו?!

בחורים רבים שואלים, כיצד אפשר להתמודד עם כל התאוות והנפילות שהם חווים?

בשנת תשכ"ב, כשהייתי ב'יחידות' אצל הרבי, כתבתי שאני עוסק באיזה עניין אבל אין לי תענוג בו. הרבי ענה לי בלשון קדשו "א' עניין ד'ארף מען טאָן מיט קבלת עול און די געשמאַק וועט קומען שפעטער" [את העניין צריכים

המקווה, אך זכורני שלאחר־מכן נתן לו הרבי חתיכת עוגה עבור הבחורים הללו. ר' שמואל חשב לעצמו כיצד יכולה חתיכת עוגה להספיק לכמות כה גדולה של בחורים, והרבי קרא את מחשבתו ואמר: "עצם שאתה תופס במקצתו - אתה תופס בכלו".

בחג השבועות באותה השנה, דיבר הרבי אודות עניין כעין זה, והסביר שיש חילוק בין רב־תלמיד לבין חסיד־ורבי. התלמיד תופס את הרב רק במקצת השכל שהרב מלמד אותו, אך החסיד, על ידי לימוד ושמיעת מאמר חסידות מהרב, יכול לתפוס את העצם, מאחר

האכסניה ונעל את הדלת מבפנים. לתמיהת ה'מתנגד' לפשר התנהגותו המוזרה של בעל־הבית, אמר לו בעל־הבית, אני זקן ואין לי כח לנסוע לרבי, אך שמעתי שקברי צדיקים חשובים גם כן... מיד נזעק המתנגד ואמר, "לצערי אני לא צדיק, לפעמים אני מתפלל 'מנחה' בלי גארטל...".

כך, הסביר הרבי, אנו מוצאים חילוק בין חציו הראשון של חודש תשרי לחציו השני. בחציו הראשון - העבודה היא מתוך קבלת עול, ובחציו השני - מתוך שמחה. אך אין אלו שני עניינים שונים. זהו עניין אחד - קבלת עול מתוך תענוג.

זמן שמחתנו הוא הזמן בו מתגלה הפנימיות שלנו, אשר מצדה אין כל מקום לתאוות, מאחר שמהותנו היא טובה ומאוחדת עם הקדוש־ברוך־הוא.

ניתן לטעות ולשאול את עצמנו: מה מן המבואר בלקוטי תורה שייך אלינו? מהי שייכותנו לראש־השנה, ליום־הכיפורים ולשמחת־תורה? עם מה ולשם מה אנו רוקדים? אך התשובה לכך היא, שזו היא המציאות האמתית שלנו! אמנם, במשך השנה אנו נתקלים בקשיים ולעתים אף נופלים, אך אין אלו אלא זיופים בלבד, שאינם משקפים כלל את אמתית מציאותנו.

לתפוס ב'עצם' בפנימיות

בערב יום־כיפור תשח"י, חלו מספר בחורים מהישיבה במחלה מדבקת לא־עלינו, ור' שמואל לויטין שאל את הרבי האם הם יכולים לטבול במקווה. איני זוכר מה הייתה תשובתו של הרבי בעניין

הרבי כשהגיה את ה'לקוטי שיחות'.
הרבי הסתכל בשיחה, אחר־כך הרהר,
וכשנפל לו רעיון הגיה שוב, ושוב חשב
ושוב הגיה וכו'...

יש החושבים שהרבי רק ראה את
ה'ליקוטי' והוסיף עליו הגהה קטנה,
הערה או כמה מילים בודדות, אך האמת
היא שהרבי השקיע את כל כולו בהגהת
השיחות.

אני זוכר כיצד בהתוועדות של פרשת
תצווה תשכ"ה, דיבר הרבי שיחה שלמה
על פירוש רש"י ד"ה "ואתה תצווה".
בשיחה השניה הרבי צעק עלי־כך
שהקהל ישן... ואף התבטא: "לי זה לקח

שחסידות אינה השכל, כיאם מה שמעל
השכל, שיורד ומתגלה בתוך השכל.

כשהתפרסמה תמונתו של אדמו"ר
הזקן, התבטא ר' הענדל - שאצלו
התמונה האמתית של אדמו"ר הזקן היא
ספר התניא. אי אפשר לתפוס סתם כך
את הרבי, וגם לא יועיל לצעוק פעמים
רבות "רבי רבי"... לשם התקשרות
אמתית עם הרבי מוכרחים לישב
ולהתייגע בלימוד תורתו, עוד ועוד.

חותני (ר' זלמן בעלסאפסקי) סיפר
לי, שבשנים הראשונות היה חלון ב770,
שכאשר הוא היה פתוח ניתן היה לראות
את הרבי. בהזדמנות מסוימת, ראה את

את השיחות, המאמרים, המכתבים
והרשימות.

לחשוב חסידות לפני התפילה

פעם נכנס בחור ל'יחידות' והתאונן
על-כך שהוא סובל מ'ישות'. ענה לו
הרבי, שיחשוב לפני התפילה עניינים
מ'קונטרס ומעייין'.

בחור נוסף שלמד בישיבה
במוריסטאון נכנס ל'יחידות' ואמר לרבי
שלמרות שהוא חושב חסידות לפני
התפילה, הוא לא רואה שינוי במצבו.
הרבי השיב על-כך: "אָזוי קען נישט זיין"
[אין זה יכול להיות כך].

הכוונה בכך היא, לדעתי, שכאשר
יהודי חושב חסידות לפני התפילה,
אי-אפשר תמיד לדעת מתי והיכן זה
משפיע עליו. אך, כשלתע במהלך
היום הוא נזכר שלא למד חת"ת... אין
הוא יודע למה פתאום התעורר בזה,
אך האמת היא שזה קורה בגלל שהוא
התפלל קודם לכן.

בשנת תשח"י היה בחור בעל-תשובה
שנכנס ל'יחידות', שארכה למעלה מ-20
דקות, משך זמן חריג בימים ההם. הרבי
אמר לאחרי-מכן למוזכיר שהבחור שאל
עניינים כאלו בעבודה ש"לא יכולתי
להפסיק מלדבר אתו".

כשהייתי בחור ב-770 שאלתי פעם
את הרה"ח ר' סעדיה ליברוב ע"ה כמה
זמן צריך לחשוב חסידות לפני התפילה,
עשר דקות לערך? וענה לי בנחרצות

את כל הלילה...". כל הלילה הרבי היה
טרוד מזה.

אין צורך לתאר את גאונותו האיך
סופית של הרבי, ואת מהירות הקריאה
והתפיסה של הרבי. אני זוכר שפעם
בקריאת-התורה בשחרית, ראיתי
שהכניסו לרבי את המהדורה החדשה
של 'המשך תרס"ו'. הרבי עמד על בימת
הקריאה, הסתכל בדפים במהירות והיה
ניתן לראות שהרבי לומד את כל הדף,
ובתוך כמה שניות סיים הרבי לעבור על
כל העמוד הראשון... ועם כל זה, היה
הרבי טרוד כל הלילה בפשט של רש"י,
הרבי היה פשוט שקוע בלימוד.

בשיחה הידועה שאמר הרבי
בהתוועדות אחרון של פסח תשל"ו,
הסביר שעניינו של 'תמים' הוא הנחת
עצמותו. גם על השיחה הזו התבטא
הרבי בפני הרש"ג שהגהתה ארכה משך
לילה שלם.

בשנים הראשונות, כשכמעט ולא
היו מאמרים 'מוגהים' מהרבי, שאל ר'
ישראל דזייקאבסאהן ע"ה את הרבי
איזה מאמרים עליו ללמוד. הרבי ענה
לו שבאם רצונו ללמוד בקיצור - ילמד
את המאמרים של אדמו"ר הרש"ב,
ואם באריכות הוא חפץ - ילמד את
המאמרים של אדמו"ר הרי"צ. הוא
הוסיף ושאל אולי עליו ללמוד את
המאמרים של הרבי? והרבי ענה: "הרי
הם לא מוגהים!". מכך ניתן ללמוד עד
כמה יקרים המאמרים והשיחות שהגיה
הרבי.

אין עצה אחרת להתקשר לרבי
ולחיות עם הרבי, אלא פשוט ללמוד

שלכל הפחות צריכים לחשוב משך חצי שעה...

מספרים על פריץ ראוותן, שהתלוצץ עם חבריו הפריצים על ה'מושקה' היהודי שלו, ואמר להם שביכולתו לעשות הכל. ידידיו הפריצים הציעו לצוות עליו ללמד את הדוב של הפריץ להתפלל. היהודי, שנבוך מהרעיון, טיכס עצה כיצד להשביע את רצון הפריץ. הוא הניח כמה עצים, מרח עליהם דבש באופן כזה שעל ידי הפיכת דפים, יוכל הדוב ללקק מהדבש. הפריצים, שלא אהבו את התחכמותו טענו שאין זו תפילה אלא הפיכת דפים בעלמא. ענה להם היהודי, מה אתם חושבים שעושים כל היהודים? גם הם רק הופכים את הדפים...

וכן בענייננו - יש הפיכת דפים, וישנה תפילה...

היכולת האמתית שלנו!

לאחר חתונתי שאלתי את הרבי מה ללמוד וכיצד ללמוד. הרבי הפנה אותי אל הרב מענטליק, וכך עשיתי. הרב מענטליק הסביר לי שעל אברך להיות שקוע בלימוד. כשם שב'תומכיי'תמימים' הסדר היה שבסוף ה'סדר' המשגיח דופק על השולחן, כי אחרת התלמידים לא היו מרגישים שנגמר ה'סדר'.

ניתן לתת לכך דוגמה מביאורו של הרבי בעניינה של נתינת צדקה.

הרבי הסביר פעם מה הפירוש

שצריכים לתת צדקה בלי גבול, הרי ממונו של האדם מוגבל, וכיצד ניתן לתת צדקה בלי גבול? אלא, ביאר הרבי, ישנן שתי אפשרויות בנתינת הצדקה: האפשרות הראשונה היא שיהודי עורך חשבון כמה כסף יש לו, ועלפי זה מחליט כמה ביכולתו לתת לצדקה; אך ישנו מצב בו יהודי שנמצא במצב דחוק ביותר, וצריך לחתן את ילדיו. בצר לו פונה הוא לידידיו שיסייעו לו, ובמקרה זה נותן לו חברו בלי להתחשב בסכום שיש לו, אלא לפי צורך החבר. כך הדבר ברוחניות, רצונו של הרבי הוא שבחור לא ינהג לפי הכחות שלו - אלא לפי מה שדורשים ממנו.

כאשר בחור נמצא אצל הרבי אין לו הגבלות כלל. ביכולתו להגיע לדרגות גבוהות שלא ניתן להגיע אליהן בשום מקום אחר. זה בדיוק מה שמקבלים כשנמצאים כאן - להיות כמו שצריך. כלומר, לא כפי הכוחות שלנו אלא כפי הנדרש מאתנו.

על כל אחד מתלמידי התמימים שהגיע אל הרבי, לערוך חשבון צדק בנפשו, ולהחליט בתוקף באלו 'פרטים' מחיי היום-יום שלו הוא הולך 'להכניס' את העצם של הרבי. וכמו שהרבי חזר והדגיש תמיד, לעשות זאת בשמחה ובטוב לבב.

עצם ההחלטה הטובה, והנחישות לבצעה בשלמות, יכולים להיות ה'מכה בפטיש' שיביא את הגאולה השלמה בקרוב ממש.

מוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו

כ"ק אדמו"ר

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

